

Msgr. Dr. FRANT. ZAPLETAL

PAPEŽ PIUS XI.

V y d a l o

**Bratrstvo sv. Michala Archanděla v Čechách
na památku 50letého kněžského jubilea
Jeho Svatosti.**

**List sv. Otce Pia XI.
k arcibiskupům a biskupům československým
o sv. Václavu.**

Osnabrück Pontifical College Bohemorum a. Hebe
 Benefactoribus Apostolicam Benedictionem
 peramanter impertimur.
 9 IV 23 Carl P. P. 81

Msgr. Dr. FRANTIŠEK ZAPLETAL

PAPEŽ PIUS XI.

Vydalo

Bratrstvo sv. Michala Archanděla v Čechách
na památku 50letého kněžského jubilea
Jeho Svatosti.

List sv. Otce Pia XI.

k arcibiskupům a biskupům českoslov republiky
o sv. Václavu.

V PRAZE 1929.

Tiskem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny v Praze.

No 14018.

Nihil obstat.
VENCESLAU VAJS,
catecheta Pragae, censor.

IMPRIMATUR.
Pragae, die 5. Novembris 1929.

ANT. PODLAHA,
episcopus Paphiensis, vicarius ger.

SVATÝ OTEC PIUS XI.

Bratrstvo sv. Michala Archanděla pořádá schůzi na oslavu *padesátiletého kněž. jubilea papeže Pia XI.* za tím účelem, aby v ní vzdán byl veřejný hold úcty, oddanosti a lásky Jeho Svatosti. Zároveň chce řečené Bratrstvo aspoň ve hlavních rysech povědět věřícím, co vykonal tento veliký papež za krátkou dobu svého panování pro církev katolickou a zvláště, jak se zasloužil o naši vlast a o náš národ.

O tom se dočtete v této skromné brožůrce, kterou Vám Bratrstvo dnes podává.

Achilles Ratti, jeho mládí; na studiích v Miláně a v Římě.

Osoba a jméno Achilla Rattiho bylo až téměř do světové války známo jen v Miláně a jinde několika učencům. Působil Ratti sice horlivě, ale většinou v ústraní a v polostínu knihovny Ambrosiánské v Miláně a knihovny Vatikánské v Římě. Řízením božím zajisté se stalo, že osoba a činnost jeho chráněna byla před neoprávněnými posudky a klamnými predsudky, než po krátkém

Prameny: A. Novelli: Pio XI., Milano, Casa editrice „Pro familia“. — Dr. Max Bierbaum: Papst Pius XI., Köln, J. B. Bachem. — F. v. Lama: Papst Pius XI., Augsburg, Haas & Grabherr — G. Hassl: Unser Heiliger Vater Papst Pius XI., Rotterburg-Baden. — G. de Felice: La Vita di Pio XI., Firenze-Bemporad. — Časopisy.

pobytě v Polsku a v Miláně znenadáni se objevila na trůně papežském a než v době příliš vážné zasáhla do správy církve katolické.

Duch sv., který stále bdí nad osudy církve katolické, připravoval však již od mládí Achilla Rattiho svými dary a milostmi, aby se stal jedenkrát schopným kormidelníkem lodičky Petrovy, která po hrozné válce byla zmitána vášněmi mocností viditelných i neviditelných po vlnách rozbouřeného světa.

Všimněme si, jak se jevilo působení Ducha sv. na Rattiho a jak mu odpovídal za dobu, co byl knězem a biskupem a potom za dobu jeho dosavadního úřadu papežského.

Dobrého vychování křesťanského dostalo se Achillovi od zbožných rodičů, otce Františka a matky Terezie, v rodném městečku *Desiu* u Milána. *Tam se narodil dne 31. května 1857.* Do školy chodil napřed k místnímu faráři, Josefu Volontierimu, a potom k svému strýci, horlivému a vzdělanému D. Damianovi Rattimu, proboštovi v Assu, který nadaného synovce doporučil do chlapeckého semináře u sv. Petra Mučeníka v Miláně, aby tam navštěvoval gymnasium a lyceum. Mladý Achil choval se tam vzorně a studoval velmi pilně. Zvláště sobě zamiloval matematiku, takže představení téhož semináře zamýšleli poslati jej po gymnasiu a po lyceu do Turina na universitu studovat matematiku. Tomu však zabránil tehdejší arcibiskup Milánský Msgr. Alois Nazari di Calabiana, který při návštěvách u probošta Damiana Rattiho v Assu osobně poznal nadějného klerika Achilla. Přijal jej napřed do kněžského semináře v Miláně a po třetím ročníku bohosloví, po vysvěcení na jáhna, poslal jej do Říma, do koleje Lombardské, aby se tam dále vzdělával, aby prohloubil studium filosofické, dogmatické a aby prodělal celý kurs církevního práva.

Vysvěcen na kněze; působení jeho v semináři milánském.

Jako alumnus koleje Lombardské byl Achilles Ratti *vysvěcen na kněze 20. prosince 1879 v arcibasilice*

Lateránské v Římě. Den na to slavil svoji slavnou primici v kostele sv. Karla Boromejského na Korsu u oltáře, kde chováno jest srdce téhož světce. Na svěcení a na primici přijel do Říma jeho otec a bratr. Maje něžnou úctu k panickému světci Stanislavu Kostkovi, zvolil si za primiční památku obrázek sochy tohoto světce, která zdobí pokojík, v němž Stanislav zemřel. Pokojík je nyní nádhernou kaplí, v níž Achilles Ratti sloužil čtvrtou svoji mši sv. Pod ochranou světce z Polšky začal svoji dráhu kněžskou a v Polsku za 40 let posvěcen byl na biskupa a postaven na cestu k vrcholům velekněžství.

Dovoluji si zde připomenouti, že když kolej Lombardská sobě vystavěla vlastní dům v Prati di Castello, tu r. 1888 se nastěhovala do opuštěných místností u Sv. Karla na Korsu naše kolej česká, když byla dostala výpověď z Animy. Bydleli tedy ve školním roce 1887—88 chovanci naší české koleje tam, kde svého času se připravoval na kněžství a pak další studia konal nynější sv. Otec, a v kostele u sv. Karla tehdy a v pozdějších letech akolytovali o slavnosti sv. Karla Boromejského. Konala tyto služby naše kolej také proto, že byla v den 300leté památky úmrtí sv. Karla otevřena v Římě 4. listopadu 1884.

Řím působil na vnímavého a nadaného Rattiho zvláštním kouzlem. Všínal si starých památek pohanického Říma, navštěvoval katakomby, obdivoval nádherné basiliky, všude rozjímaje o životě a ctnostech mučovníků a svatých, kteří posvětili posvátnou půdu Věčného Města. V tomto ovzduší tak slavném, tak svatém, historicky božském, prožíval Ratti první léta svého kněžství a kladl pevné základy životu duchovnímu.

Největší pak pili věnoval studiu bohosloví na Sapienze, církevnímu právu na universitě Gregoriánské a filosofii na akademii sv. Tomáše u profesorů PP. Sanguinetta, Wernze, Liberatora, T. J., Talama, Satolliho, Lorenzelliho a j. a zasloužil si diplomy doktorské.

Ratti Achilles pobyl po vysvěcení v Římě tři roky. Vrátiv se z Říma, zastával po tři letní měsíce úřad

administrátora osiřelé chudé fary v Barni in Valsassina, načež ustanoven byl profesorem dogmatiky a duchovního řečnictví v semináři Milánském. Bohoslovcům vštěpoval lásku ke spisům sv. Otců a ke klasikům duchovního řečnictví. Sám toto studium horlivě pěstoval a za tou příčinou pilně navštěvoval knihovnu Ambrosiánskou. Z bývalého matematika vyvínoval se dogmatik a historik, který na sebe upoutával pozornost kolegia doktorů v knihovně Ambrosiánské. Úkolem tohoto kolegia doktorů jest, aby studujícím a učencům v knihovně radou a skutkem byli nápomocni a sami aby se věnovali vědecké práci.

Doktorem a prefektem knihovny Ambrosiánské.

Když se r. 1888 uprázdnilo místo *doktora Ambrosiány*, místo velmi čestné a výsadami nadané, byl vybidnut Ratti, aby se o ně ucházel. Obdržel je. Od té doby však přestal býti profesorem bohosloví.

Knihovnu Ambrosiánu založil příbuzný sv. Karla Boromejského, kardinál Bedřich Borromeo r. 1609. Chtěl však vytvořiti více než knihovnu. Spojil s knihovnou kolegium učenců a spisovatelů, *doktorů Ambrosiány*, kteří by z bohatých sbírek knih čerpali a ve vědeckých spisech výsledky své práce s jinými sdělovali. Zde tedy sedával denně od 10 hod. dopol. do 4 hod. odpoł. po 26 let nadšený kněz Achilles Ratti, v tom světoznámém chrámě vědy, nad knihami starými i novými, nad pergameny, kresbami, katalogy, procházeje sporádanými sbírkami musea a obrazárny, aby s mravenčí pilí čerpal pro sebe i pro jiné z tohoto bohatého pokladu vědy a umění.

Roku 1907 uprázdnilo se smrtí velikého učence kněze *Antonína Cerianiho*, místo *prefekta Ambrosiány* a bylo hned uděleno Achillu Rattimu, kterého Ceriani vychoval a právem za svého nejschopnějšího žáka a nejlepšího spolupracovníka považoval.

Nemohu zde podrobně vylíčiti činnost Rattiho v Ambrosiáně, pouze se zmiňuji, že z péra doktora a prefekta řečené knihovny vyšlo přes 70 vědeckých

publikací veliké ceny, jako na př. *Acta Ecclesiae Mediolanensis*, 3 svazky; *Missale Ambrosianum duplex*; *Guida dell' Ambrosiana*, t. j. průvodce po knihovně Ambrosiánské a po sbírkách při ní uložených. — Ratti znova spořádal, za pomoci kolegia doktorů Ambrosiany, knihovnu a sbírky, zkatalogisoval, a v *Průvodci*, který je mistrovským dílem svého druhu, napřed vyličil historii tohoto ústavu a pak po pořádku vyjmenoval a popsal poklady, které jsou tam dle úmyslu slavného zakladatele pečlivě chovány k dobru obecnému.

Ratti zvláštní pili věnoval bádání starých dějin Milána, pak kritickému studiu starých rukopisů. — Známé jest, že byl dotazován, co soudí o *pravosti rukopisů Královského a Zelenohorského*.

Aby svá studia a odborné vědomosti doplnil a aby osobně poznal knihovny a učence evropské, Ratti pilně cestoval. Navštěvoval knihovny a různé kongresy vědecké v Itálii, ve Švýcařích, v Německu a jinde. Touha po nových vědomostech zavedla jej do Paříže, Oxfordu, Vídně, Prahy*), Rigy a do jiných význačných měst. Prozřetelnost Boží jej tam vedla, aby co nejvíce rozšířil vědomosti, aby se naučil, po případě zdokonalil v cizích jazycích a aby nabytí rozhledu světového.

Za svých častých cest do Švýcarska tak se zdokonalil v jazyku německém, že byl nějakou dobu v Miláně duchovním správcem a zpovědníkem katolíků německé národnosti, které shromažďoval v kostele sv. Josefa a občas jim i kázal.

Kaplanem v Cenakulu a jeho působení mezi mládeží. Důvěrníkem a rádcem kardinála arcibiskupa Ferrariho.

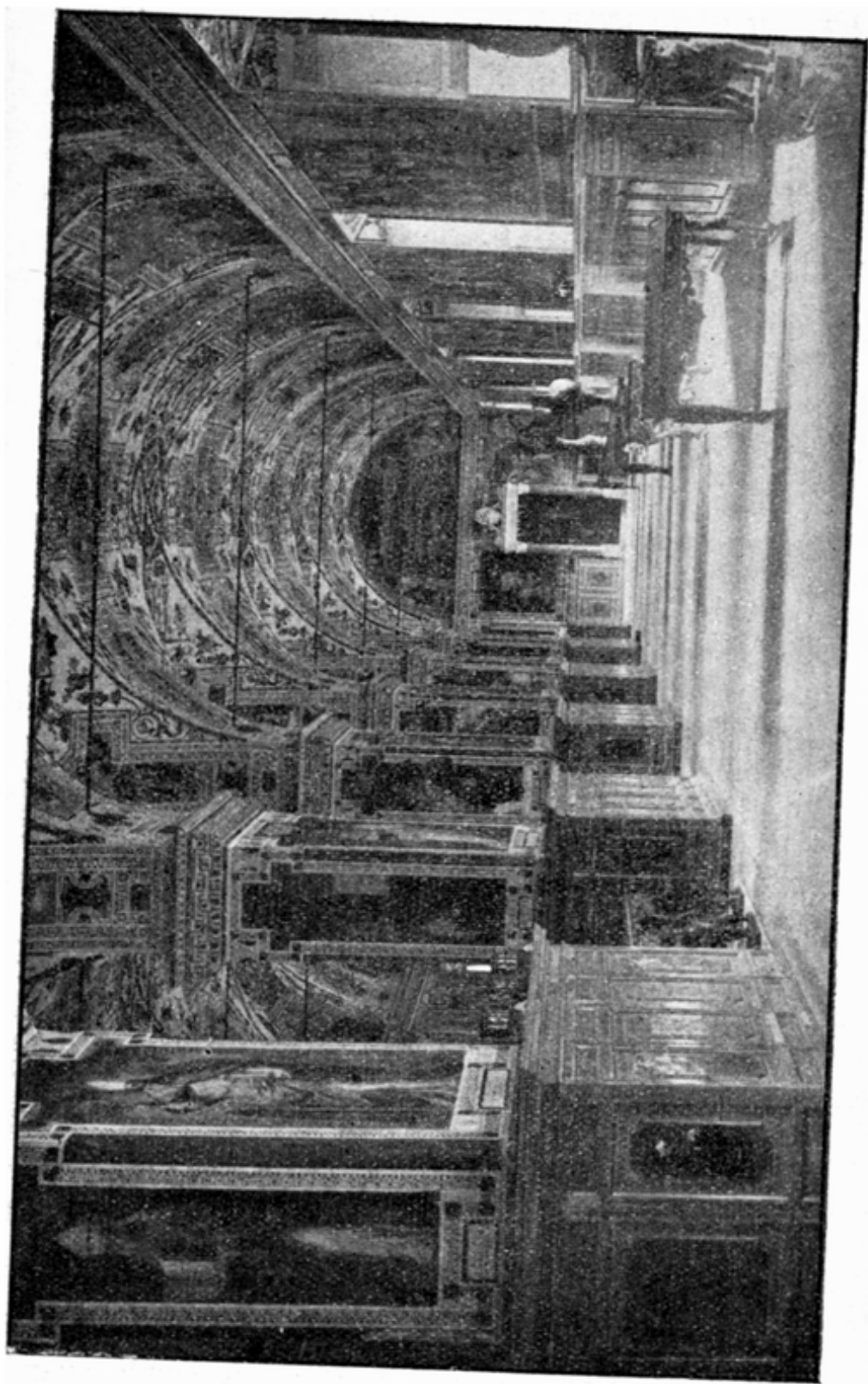
Achilles Ratti nebyl však učencem, který žije jen svým knihám a starým pergamenům a který nemá zájmu na tom, co se okolo něho děje. Při všem a přede

*) V knihovně na Strahově zapsal se do knihy návštěvníků: *Achilles Ratti, doctor Ambrosianae Bibliothecae — die 22. Junii 1891.*

vším pamatoval na to, že je knězem a jaké poslání má jako kněz. Pilně sledoval náboženský život a pastorační potřeby velkoměsta, jakým je Milán. Středem jeho práce v duchovní správě a na poli sociálním byl *Ústav a kostel Ctihodných Sester del Cenacolo*. Účelem a úkolem těch Sester jest vyučovati katechismu a pořádati kursy katechetické a kursy exerciční po celý rok.

Ctihodné Sestry přišly do Milána v listopadu 1882. Arcibiskup Calabiana ustanovil jim za *kaplana* mladého kněze Achilla Rattiho, který přednedávnem se vrátil z Říma. — Sama Prozřetelnost Boží zavedla Rattiho do tohoto ústraní, aby tam volně rozvinul činnost vpravdě apoštolskou a uplatnil vědomosti, které pilným studiem v semináři a v Římě získal a které při svém hlavním úřadě v Ambrosiáně pracně rozmnožoval. Ratti, správně vykládaje si úmysl a přání svého arcibiskupa, neomezoval se však pouze na úřední funkce klášterního kaplana, nýbrž i jinak prospíval Ústavu a Ctihodným Sestrám radou, poučováním, zpovídáním, zvláštními pobožnostmi, které spojeny byly s promluvami, jakož i tím, že z vlastního popudu a zcela nezištně konal po 32 let, co bylo vlastním účelem Ústavu Cenakula.

On organisoval vyučování *katechismu* dítkám i dospívajícím dívkám a hochům, dokud se soustavně nevyučovalo náboženství na školách. Zavedl „*Katechismus*“, jako řádnou přípravu na první sv. přijímání. Na sta dítek a ze školy vyšlých uvedl on se Ctih. Sestrami ke stolu Páně. Po příkladu Dona Boska svolával před Velikonocemi učeníky a kominičky, kteří s Alp sestupovali do Milána na zimu vydělávat si chleba, vyučoval je katechismu a připravoval na hodné přijetí sv. svátostí. Po církevní slavnosti zasedl s nimi za stůl. Jakou radost jim způsobil a jak účinkovalo otcovské chování věrného sluhy Páně na výchovu těch chudých mladíků, snadno se domyslíme. — Zavedl a vytrvale konal každý čtvrtek školního roku „*katechismus vytrvalosti*“, apologetické přednášky pro dospělé dívky. — Svolával do Cenakula též *studenty* na náboženské přednášky, na pobožnosti a na duchovní cvičení a tak je k sobě připoutal, že si jej volili za duchovního otce a rádce a lnuli k němu

Knihovna Vatikánská.

stále synovskou láskou. — Založil a zorganizoval *sdružení katolických učitelek* a shromažďoval je v Cenákulu na přednášky, napřed dvakrát a později jednou za měsíc. I když byl prefektem Vatikánské knihovny, dojížděl do Milána pravidelně každý měsíc kázat katolickým učitelkám, které nazýval slovy sv. Pavla radostí svou a korunou. Věděl zajisté, že odměňují se jemu za obětavou práci blahodárným vlivem svým na náboženskomravní výchovu svěřené mládeže na školách.

Od r. 1885 do 1912 konal Ratti v kostele Cenákula každý večer v *květnu pobožnost* pro sdružení paní a katol. učitelek, při níž kázal sám, každý rok na jiná themata, s výsledkem tak požehnaným, že jí dosud v Miláně vděčně vzpomínají. Mimo to kázal každý rok několik kursů duchovních cvičení a to všecko zdarma, z lásky k Bohu a k nesmrtelným duším. Ratti obětoval všecek volný čas svůj Cenákulu a obětoval jej s radostí, která mu zářila z oka a ozývala se z hlasu, že mohl po unavující jednotvárné práci nad knihami spojit se s dušemi, které žíznily po pravdě sv. evangelia a které hledaly klid duše u Boha.

Netřeba zajisté podotýkati, že tak blahodárná činnost zbožného, učeného, neúnavného a příkladně skromného apoštola se nedala utajiti před veřejností. Ratti získal si zvláštní důvěru svých arcibiskupů, úctu a vážnost po celém Miláně. Arcibiskup kardinál Ferrari svěřoval proto Rattimu zprostředkování a vyřízení důležitých a obtížných záležitostí. Vzpomenu jen jedné. Roku 1895 požádal kard. Ferrari Rattiho, aby jednal o uspořádání záležitosti, která již dlouho tížila jeho srdce. Bylo to organisování vyučování katol. náboženství na obecných školách, které již více let bylo zanedbáváno, protože stranickým dekretem městského zastupitelstva bylo zakázáno katol. kněžím vyučovati katol. náboženství na školách. Rattimu se podařilo s pomocí Boží po velmi obtížném vyjednávání dociliti toho, že zákaz pro katol. kněze byl zrušen. Radost z toho byla u katolíků veliká. Hned se nabídlo kard. arcibiskupovi přes 100 kněží, že budou zdarma náboženství vyučovati.

Ale již po roce bylo by se všecko zmařilo vinou

několika liberálů, kdyby v poslední chvíli nebyl zakročil zase Ratti a svou autoritou a moudrým taktem nebyl bouři utišil. Kardinál Ferrari mu za to velmi srdečně poděkoval.

Ratti pozoroval bystrým okem svým veřejný život a sledoval i boje politických stran na horké půdě Milánské. Ale nikdy veřejně do těch bojů a sporů nezasáhl, ač při dané příležitosti svůj zralý úsudek, bez ohledu na osoby, ale pokaždé klidně, zdvořile a důstojně pronesl. A právě proto se těšil v Miláně neomezené úctě a důvěře.

Prefektem knihovny Vatikánské.

Tyto vzácné vlastnosti horlivého a při tom vždy skromného kněze milánského, jeho učené spisy, znalost několika řečí, nemohly neupoutati na sebe pozornost Svaté Stolice.

Dlouholetý prefekt Vatikánské knihovny, P. *Ehrle*, kněz Tov. Ježíšova a nynější kardinál, vícekráté žádal papeže Pia X., aby toto místo bylo svěřeno knězi Italo-*lovi*, ne řeholníku, a navrhoval na ně sv. Otci dosavadního prefekta Ambrosiány, Achilla Rattiho. Pius X. tázal se již v r. 1910 vlastnoručním dopisem arcib. milánského, kard. Ferrariho, zda by mohl zbaviti milánskou arcidiecesi horlivého vynikajícího kněze, Mons. Rattiho, a žádal, aby se ho kardinál otázal, zda je ochoten jíti do Vatikánu, bude-li jmenován prefektem knihovny Vatikánské. Kard. Ferrari odpověděl, že byl Ratti zaražen tím vyzváním a že se bránil, jako by nedovedl zastati tak důležitý úřad. Pak dodal kardinál: „on i já se domluvíme spolu a před Pánem Bohem. Oběť byla by to těžká, ale pro Svatou Stolicí by se přinesla v odevzdanosti do vůle Boží, která je zřejmě ve vůli Náměstka Božího na zemi.“

Msgr. Ratti byl jmenován napřed *subtitutem* a r. 1914 skutečným prefektem památné knihovny Vatikánské.

Dne 6. března r. 1907 byl jmenován A. Ratti *domácím prelátem* J. Svatosti; dne 14. září 1914 *kanov-*

nikem patriarchální basiliky Vatikánské u sv. Petra a dne 28. října protonotářem apoštolským supranum.

S milým Milánem těžko se loučil. Při audienci řekl sv. Otci Piu X., že s bolestí odchází z Milána, Ambrosiány, z Cenakula a od své drahé matičky, tak sestárlé a na něho zvyklé. Pius X. to uznal a pravil: „Vaši matičku upokojit se postarám sám.“ Vzal pak ihned svoji fotografii, napsal na ni několik vět útěchy, jak jen On to uměl, a podal fotografii Rattimu, řka: „to je pro Vaši hodnou matičku od papeže. Myslím, že se tím potěší a uklidní. O vás se postará Pán Bůh.“

Pobyt ve Vatikáně byl pro Rattiho školou, kterou zase připravila Sama Prozřetelnost Boží. Z nejbližší blízkosti pozoroval ústředí světové církve katolické, seznámil se s hodnostáři Svaté Stolicе a s předními osobnostmi celého světa. — Bylo to v době, kdy bylo Vatikánu obstatí nejtěžší diplomatickou zkoušku za světové války, kdy však také Duchem sv. osvícená prozíravost Benedikta XV. a jeho státního sekretáře kard. Caspariho získala sv. Stolicі největší úctu a docílila, že nejvýznačnější státy, i Anglie, ustanovily své diplomatické zástupce u sv. Stolicе.

Apoštolským Visitátorem pro Polsko a okolní země. Nuntiem Apoštolským ve Varšavě.

Ale právě také ve Vatikáně poznali, jakým mužem jest prefekt Msgr. Ratti. Zkušenosti, kterých nabyl stykem s vynikajícími osobami rozličných národů, znalosti jazykové, klidná rozvaha a bystrý úsudek byly příčinou, že Msgr. Ratti byl často volán do státní sekreterie ku konferencím a mimo nadání jmenoval jej Benedikt XV. dne 25. února 1918 *apoštolským visitátorem pro Polsko a okolní země*. Msgr. Ratti chtěl se při audienci vymlouvat, že nemá diplomatické školy, ale Benedikt přerušil jeho výmluvy kategorickou otázkou: „quando parte? kdy miníte odjet“? Nezbylo tedy než těžkou úlohu s odevzdaností do vůle Boží a z lásky k církvi převzít.

Když byl jmenován Msgr. Ratti kanovníkem u sv. Petra, tu prohodil kdysi jiný kolega: „Ratti non habetit vocem in capitulo“ t. j. „Ratti nebude míti hlasu v kapitole“. Na námitku, proč? odvětil: „mluví tak málo a v kapitole dlouho nezůstane.“ — A skutečně Msgr. Ratti, ač byl výmluvným řečníkem, přece soukromí opatrně odvažoval každé své slovo a v kapitole pobyl jen 4 roky.

Poslání Msgr. Rattiho do Polska bylo neobyčejně nesnadné. Přišel do poměrů zcela neuspořádaných a měl za takových poměrů hájiti zájmy sv. Stolice na celém severovýchodě. Polsko procestoval téměř celé. Zažil tam mnoho radosti i zármutku. Němci na něj žalovali v Římě, že nadržuje Polákům, Poláci zase žárlili, že je při Němcích. Visitátor referoval o všech věcech do Říma a tak Benedikt XV. nedal na žaloby. Věděl zajisté, že co svědomitý Ratti činí, dobře činí. V odměnu za vysilující činnost jmenoval sv. Otec Msgr. Rattiho dne 6. června 1919 *nuntiem Apoštolským ve Varšavě* a 3. července *tit. arcibiskupem Lepantským*.

Dne 28. října 1919 přijal nuntius Ratti svěcení na biskupa z rukou arcibiskupa Kakovského ve Varšavě.

Svou horlivostí apoštolskou a uhlazenými způsoby v jednání získal si nuntius Apoštolský všeobecných sympatií. Srdce lidu přilnulo k němu zvlášť, když za bolševického vpádu v srpnu 1920 setrval ve Varšavě v největším nebezpečí života, ač ostatní diplomatičtí zástupcové opustili hlavní město Polska. Ideálem jeho bylo dostat se do Ruska a na vlastní oči seznati tamnější žalostné poměry. Ale této touhy své uskutečnění nedosáhl; bolševici ho tam nepustili.

Vláda polská neměla však k Rattimu důvěry. Na nátlak jedné politické strany pokoušela se, aby jej sv. Stolica odvolala. Ovšem marně. A tu, když byl jmenován arcibiskupem v Miláně a odcházel na jaře 1921 z Varšavy, nebyl jemu udělen řád, ač jest to všeobecným zvykem u šefů diplomacie, ač polskému vyslanci, který před tím byl odvolán z Říma, sv. Stolica řád udělila. — Než co se nestalo! Po smrti Benedikta XV. rozšířila se zpráva, že dle obecného mínění bude Ratti

zvolen papežem. A hle, vláda polská na rychlo poslala z Varšavy do Říma s lichotivým přípisem velkokordon řádu Bílého Orla a vyslanec polský jej odevzdal kard. Rattimu v poslední chvíli, než odjel do Vatikánu k volbě papeže a než se zavřela brána konkláve.

Arcibiskupem Milánským a kardinálem.

Zatím zemřel v r. 1921 slavný arcibiskup Milánský kardinál Ferrari a nástupcem jeho byl jmenován nuntius Ratti a zároveň i *kardinálem a prekonisován byl za arcibiskupa Milánského v papežské konsistoři 13. června 1921.*

Po papežské konsistoři odebral se do ústraní na Montecassino, kde připravil pastýřské listy, konal delší exercitie a potom podnikl pouť do Lurd, vzdát hold úcty Neposkvrněné Panně a doporučit sebe i svůj nový úřad její mocné přímluvě a ochraně.

Po takové přípravě vjížděl 8. září 1921 slavnostně do Milána, za účasti úřadů městských i ostatních a za jásotu kněžstva a věřícího lidu. Nejvíce se radovali mladíci spolků katolických, které po 30 roků vyučoval a vychovával. Vypravuje se, že volali: „Evviva il Gardinale dei giovani“, „Sláva Kardinálovi mladíků“. A nový Arcibiskup promptně na to odpovídal: „Evviva i giovani del Gardinale“, „Sláva mladíkům Kardinálovým!“

Jeho působení v Miláně bylo krátké. Trvalo jen 150 dní. Byly to však dni neutuchající činnosti. Neúnavný kardinál den ze dne navštěvoval ústavy a farnosti Milánské i venkovské a všude se snažil poznat a prozkoumat potřeby své arcidiecése a konat dobré skutky ve velikém slohu. Zmíním se jen o tom, že položil základní kámen k velkolepému ústavu „Opera del Card. Ferrari“ a že slavnostním způsobem otevřel tam katolickou universitu.

Zatím však, co začínal rozvíjet svůj bohatý program, *volala jej Prozřetelnost Boží na Stolec sv. Petra*, aby převzal veliké duchovní dědictví Benedikta XV.

Dne 22. ledna 1922 oplakával celý svět katolický

předčasnou smrt tohoto velikého papeže „*Velekněze míru.*“

V Miláně hned následující den sloužil kard. Ratti slavné Requiem, měl promluvu o zemřelém papeži na slova Písma: „*Erat lucerna ardens et lucens in caliginoso loco,*“ t. j. „On jest byl svíce hořící a svítící v temném místě“, a večer odjížděl do Říma ku konklave. Na stanici dostavilo se množství přátel. Byla mu podána nádherná kytice z bílých květů se slovy: Jsou bílé jako šat, kterým se oděje Vaše Eminence“. Na to kardinál: „Nikoli — nýbrž jako plášť Neposkvrněné Panny. Račte kytici postavit na Její oltář.“

Papežem.

Konklave začalo o Hromnicích. Ve 14. skrutiniu zvolili kardinálové papežem kardinála Rattiho a sice 6. února asi o 11. hod. Kardinál Černoch po zvolení žertem pronesl: „Vedli jsme kardinála Rattiho po čtrnácti zastaveních křížové cesty a nyní jsme jej nechali samého na Kalvarii.“

Zvolený odpověděl na otázku, jak se chce jmenovati, řka: „Za papeže *Pia IX.* jsem se narodil, vstoupil jsem do semináře a přijal první svěcení. Papež *Pius X.* mne povolal do Říma (do knihovny Vatikánské). *Pius* znamená *mírný*. A tu, chtěje pracovati ve všem a jenom pro mír, volím sobě jméno *Pius.*“ A dodal: „Vyznávám před posv. sborem kardinálů, že jsem odhodlán zachovávat a chránit všechna práva sv. Církve, jakož i hájit všechny požadavky sv. Stolic. Při tom však chci, aby moje první požehnání, jako záruka míru, lidstvem tak vytouženého, se neslo nejen na Řím a Itálii, nýbrž na celou církev a na celý svět. Dám tedy své požehnání s vnějšího balkonu sv. Petra.“

Zpráva o zvolení skromného, učeného a zbožného kard. Rattiho za papeže naplnila celý svět katolický upřímnou radostí. I světový tisk posuzoval volbu při-

žnivě, poněvadž uznané vědecké vzdělání, hojné zkušenosti z cest po Evropě, vzácná povaha nového papeže, byly všem nanejvýš sympatické a znalost několika jazyků otevírala sv. Otci duši lidu, která jinak mnohému cizinci zůstane uzavřena.

A přehlédneme-li sedm let vlády Pia XI., s uspokojením shledáváme, že splnil nynější sv. Otec naděje do něho skládané.

Nelze ovšem podati v této brožurce uceleného obrazu o jeho činnosti na papežském trůně, ale i spěšný přehled nejvýznačnějších událostí z dosavadního pontifikátu Pia XI. nám ukáže, jak šťastně a úspěšně řídí osudy církve svaté, jsa mužem Prozřetelnosti Boží.

Z bohaté činnosti Pia XI. všimneme si, a jen ve hlavních rysech označíme, co učinil:

- a) pro sblížení národů a pro pokoj v duších;
- b) co učinil pro vzdělání a pro výchovu dorostu kněžského, jmenovitě pro „Nepomucenum“;
- c) zmíníme se, co učinil pro naši republiku, pro katolickou akci, pro missie vůbec a pro spojení církve východní a západní zvlášť;
- d) co učinil pro vyřešení otázky římské.

Činnost jeho pro mír a pro sblížení národů.

Pius XI. pokračuje věrně v díle slavného svého předchůdce bl. p. Benedikta XV. a *podporuje všechno, co směřuje k odstranění svárů mezi národy.*

První eucharistický kongres světový po válce, který se konal v květnu 1922, měl býti po přání sv. Otce účinným zahájením pravého smíření národů. Strhující řeč Pia XI. o sbratření duší všech lidí, kterou zahájil kongres v předvečer svátku Nanebevstoupení Páně, byla jedním z nejkrásnějších okamžiků toho kongresu.

Za heslo svého pontifikátu zvolil si nový papež: „*Pax Christi in regno Christi*“ — „Pokoj Kristův v království Kristově“, které oznámil světu ve svém progra-

movém prvním velkém okružním listě o Vánocích, dne 23. prosince 1922 („*Ubi arcano DEI*“).

V tomto okružním listě poukázal sv. Otec na zla, kterými zmitána jest společnost lidská a čeho nutně potřebuje jako jediného a možného prostředku ku svému uzdravení, totiž *návratu ke Kristu*.

V listu na kard. st. sekretáře, 27. června 1923, žádá všechny vladaře národů, aby zkoumali sporné otázky, ohrožující mír evropský, v onom křesťanském duchu, jenž neodlučuje důvody práva od důvodů sociální lásky, na které spočívá klidné spolužití občanů všech stavů.

Když pak koncem r. 1928 vypukl vážný spor mezi *Bolivií a Paraguayí*, který měl za následek mobilisaci vojenskou, Pius XI. intervenoval ve jménu Knížete pokoje u rozvaděných stran a dosáhl svým slovem a svojí autoritou, že zažehnána byla hrozící válka mezi dvěma republikami.

Pokoj v duších lidských a sblížení národů posílil jistě *památný jubilejní rok 1925*, kdy sv. Otec neúnavně shromažďoval kolem sebe a živým slovem povzbuzoval nesčetné řady poutníků ze všech národů a zemí. Velké toto jubileum bylo zvěčněno trvalým pomníkem v církevní liturgii, zavedením *zvláštního svátku Krista Krále a zasvěcením lidstva Božskému Srdci Páně*. A předloňský *eucharistický kongres v Chicagu*, za přítomnosti papežského legáta kardinála Bonzana, byl novým úchvatným projevem sblížení všech národů světa u trůnu Eucharistického Krále.

Má-li však býti pokoj v srdcích lidských a ve společnosti, nutno, *aby lidé znali Krista Pána*, který řekl: „Pokoj svůj dávám vám, ne jak svět dává, já vám dávám.“ Proto svatý Otec usiluje o to, *aby všichni co nejvíce znali učení Krista Pána a dle něho svůj život zařizovali*. Často a často *zdůrazňuje význam dobré katolické výchovy dítek*. Tak v promluvě při zahájení příprav ku blahorečení Lucie Filippini, zakladatelky zbožných učitelek a v listě generálnímu superioru Školských Bratří při dvousetleté památce potvrzení řádu. Laicismus chce Boha ze školy odstranit, o Bohu se ve škole nemluví a mlčením

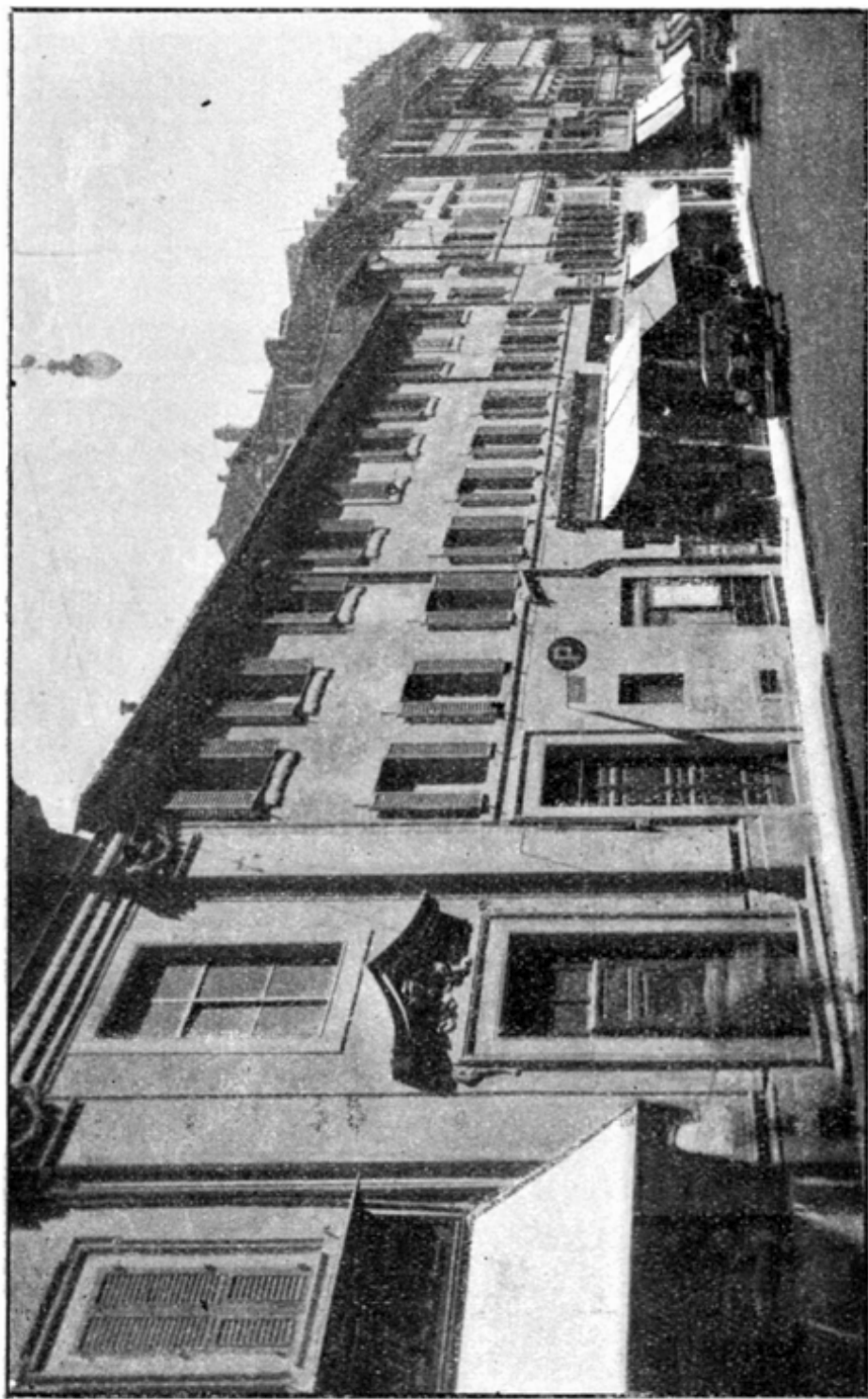
má se dociliti, aby lid o Bohu nevěděl a aby lhostejným byl k Bytosti, která se přechází mlčením. Školní otázka stává se, praví svatý Otec, životní otázkou celé společnosti lidské. Škola je buď chrámem, v němž má Bůh svůj trůn a oltář, anebo je pařeníště zla, odkud vycházejí zločinci zítřejšího dne, kteří nesou rozvrat a nepořádek mezi lidstvo.

Péče o vzdělání a výchovu dorostu kněžského, jmenovitě o „*Nepomucenum*“.

Zlatými zrovna písmeny bude zaznamenáno v historii, co učinil Pius XI. pro *vzdělání a pro výchovu dorostu kněžského*. V Itálii pokračoval v programu svých předchůdců Pia X. a Benedikta XV. a rozšířil jej v příčině vybudování *krajských seminářů* a úpravy pravidel výchovy a studijního plánu pro chovance. Za jeho pontifikátu zřízeny byly krajské semináře ve Fanu pro diecése Marek, v Chieti pro diecése abruzké, v Assisi pro diecése Umbrijské, v Molfettě pro diecése krajů Puglie a v Cagliari pro diecése Sardinské.

Aby úžeji upoutal národy katolické ke Stolici apoštolské a aby poskytl nadanějším mladíkům klerikům příležitost ku hlubšímu a rozsáhlejšímu vzdělání ve středu života katolického, staral se po příkladu Řehoře XIII. a Lva XIII., aby *založeny byly v Římě koleje*, semináře a ústavy cizích národů, po případě aby byly tyto ústavy rozšířeny a zvelebeny. Jeho otcovské a velkomyslné péči vděčí své založení, po případě rozšíření, Institut biblický, Institut orientální, Institut archeologický, seminář Etiopský a Ruský, Kolej Propagandy, velkolepá budova University Gregoriánské a naše milé „*Nepomucenum*“.

Při soukromé audienci, které se pisateli těchto řádek dostalo na svátek sv. Achilla 12. května 1924 a při níž se jednalo o vystavění nové budovy pro naši kolej v Římě, ráčil sv. Otec s důrazem poznamenati, že nemá záležitosti jiné, která by Jemu tolik na srdci ležela, jako péči o semináře kleriků, o řádnou výchovu i vzdělání dorostu kněžského a pro zvláštní poměry v naší republice, že nemá záležitosti, která by mu na srdci více ležela, než kolej česká. Sv. Otec podrobně se informoval o koleji

Bývalá kole česká na Via Sistina.

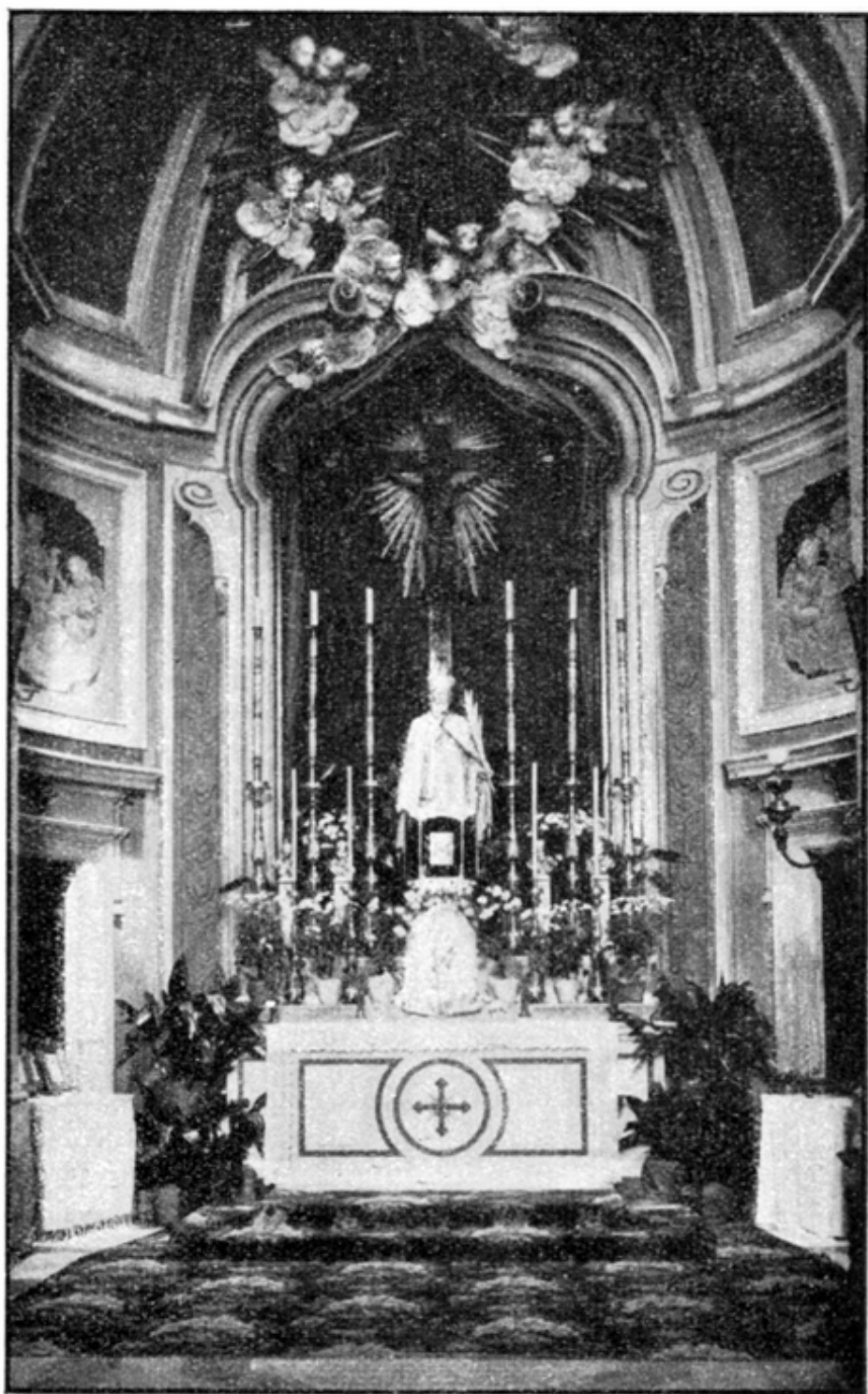
a se zvláštním zájmem mluvil o potřebě novostavby koleje pro diecése celé naší republiky. Na konec pak pravil: „Kolej se stavět bude, ovšem se zřetelem na prostředky, které budou po ruce. Bude-li rozpočet činiti 3 miliony lir, pak ať milion opatří pp. biskupové, na druhý milion máte naději od svých krajanů z Ameriky, kteří Vám již značným obnosem přispěli, a třetí milion daruji já, daruji, ne půjčím, ježto otec ditkám svým na věci, kterých nutně potřebují, peníze dává a ne půjčuje.“ A co sv. Otec slíbiti ráčil, to, a ještě mnohem více, splnil. Při tom pak stále naléhal, aby vyhledáno bylo příhodné místo, aby se začalo se stavbou.

O milostivém létě při návštěvě našich pp. biskupů v Římě, sv. Otec opětoval své rozhodnutí, že hodlá přispěti na stavbu jedním milionem lir. V měsíci pak srpnu 1925, aniž koleji české oznámil, uložil do administrace jmění sv. Stolicе na stavbu koleje československé 333.000— lir. A když jednání o vhodné místo pro novou kolej stále se prodlužovalo, dal sv. Otec rozkaz v listopadu 1926, aby se koupil pozemek za branou sv. Jana v Lateránu, na blízku semináře římského a věnovati ráčil na zakoupení toho pozemku a na první výdaje pro novostavbu jeden milion lir, mimo již výše zmíněný obnos 333.000— lir.

Stavbu sám svěřil architektu Momovi z Milána, jehož plány prohlédl a schválil. Provádění stavby bylo svěřeno staviteli Castellimu.

Když pak *J. Ex. papežský Nuntius Msgr. Pavel Ciriaci* při své audienci letos v lednu doporučoval Jeho Svatosti kolej českou v Římě a ukazoval sv. Otcі provolání ku sbírce na vnitřní její zařízení mezi bývalými chovanci a četl v něm, že Msgr. Ciriaci daroval Kč 20.000—, pravil: „Když můj Nuntius se účastnil, nemůže papež zůstatí stranou.“ A dal k tomu účelu 1000 dolarů. A brzy potom poslal sv. Otec koleji na týž účel ještě 40.000— lir. Když se pak dověděl krátce před otevřením Nepomucena, že kolej má jen malou knihovnu, poslal jí hned několik beden knih vědeckého obsahu, krásně vázaných, které Sám obdržel darem. — Z daru sv. Otce byl zařízení a vyzdoben sál Nepomucena.

Věnovali sice na Nepomuceum značné příspěvky

Hlavní oltář kostela bývalé koleje české.

jednotliví pp. arcibiskupové a biskupové naší republiky, obdarovali ji ve dvou sbírkách bývalí chovanci, pamatovali na ni šlechetní dárcové, velkomyslným darem přispěla též naše vláda, ale sv. Otec Pius XI. je *první a největší dobrodinec* této koleje. Dary jeho pak jsou tím vzácnější, ježto je podává, aniž byl požádán, s láskou vpravdě otcovskou a s jemnocitem jemu vlastním.

Při této příležitosti jest, tuším, vhodno zaznamenati, že *Bratrstvo sv. Michala Archanděla* v Čechách, plníc jeden ze vznešených účelů stanov svých, organisuje sbírky milodarů pro sv. Otce, *sv. Petrský halěř*, podává o něm každý rok výkaz a stará se, aby posílán byl do Říma. — Když ale kolej hned po založení (1884) zápasila s nedostatkem, vyžádal v audienci 21. března 1886 Frant. kardinál Schönborn, tehdejší arcibiskup Pražský, na papeži Lvu XIII., *sv. Petrský halěř*, který se po českých diecésích sbírá, pro kolej českou. Toto velkomyslné rozhodnutí potvrdili všichni nástupcové Lva XIII. a ráčil je milostivě potvrditi i nynější sv. Otec Pius XI. *Všecok sv. Petrský halěř, který se v Čechách sebere, je tedy věnován na udržování našich chovanců v koleji české, v Nepomucenu.* A Pius XI., jak bylo shora již poznamenáno, nejen že pro svoji osobu z našich diecésí milodarů nedostává, nýbrž ještě na stavbu a udržování Nepomucena z vlastních prostředků štědře přispívá. Máme zajisté více než jednu příčinu býti vděční Piu XI. za tak vzácný důkaz zvláštní přízně a otcovské lásky k nám, k našim diecésím, k naší republice.

Ale sv. Otec nedává na jevo svou otcovskou přízeň pouze péčí o její hmotné zaopatření. Aby ukázal, jak jemu na srdci leží *pečlivá výchova a hlubší vzdělání* filosofické a theologické *dorostu kněžského* z našich diecésí *právě v Římě* a proto, abychom i *my* tam měli svoji novou, všem nynějším požadavkům vyhovující kolej a aby podal důkaz *zvláštní své přízně k naší vlasti k naší republice*, pověřil svého státního sekretáře *Petra kardinála Gaspariho*, aby jeho jménem dne 31. května 1928, *ve výroční den narozenin Jeho Svatosti*, *posvětil základní kámen pro novou naši kolej, pro Nepomucenum.*

Že tomuto obřadu byl přikládán mimořádný význam, již také z toho jest patrné, že posvátné slavnosti účastnilo se mimo kardinála Gasparriho sedm jiných kardinálů s kardinálem V. Vannutellim, děkanem sboru kardinálského, v čele, dále že jí byl přítomen zástupce naší legace u Vatikánu, Dr. Eduard Jelen, s velikým počtem církevních hodnostářů a vynikajících osobností, jakož i že při ní pronesl významnou řeč tehdejší apoštolský nuntius Pražský, tit. arcibiskup Mons. Frant. Marmaggi, který si o kolej českou neocenitelných zásluh získal.

Na *svěcení nového Nepomucena* pozval sv. Otec do Říma všechny nejdůst. pp. biskupy naší republiky. Svěcení bylo ustanoveno na svátek sv. Vojtěcha, na den 23. dubna, a mělo býti přípravou na památku 200 letého výročí svatořečení Jana Nepomuckého, jakož i na 1000 leté jubileum mučnické smrti sv. Václava.

Sv. Otec vydal jistě k radosti každého upřímného Čecha katolíka před otevřením Nepomucea *okružní list o našem sv. Václavu* k arcibiskupům a biskupům československé republiky, datovaný v Římě 4. března 1929, aby, jak píše v úvodu, měl účastenství ve všem, co radostného nebo žalostného se přihází dítkám jeho, podle slov apoštolských „radovati se s radujícími a plakat s plačícími.“

Podávati obsah tohoto vzácného, pro nás nad jiné památného listu papežského, znamenalo by zeslabiti jeho význam věčný a historický. Proto jej podáváme v překladu českém jako přílohu k tomuto spisu a doporučujeme jej bedlivé úvaze katolíkům, ctitelům sv. Václava, oddaným sv. Otcí.

Na svěcení Nepomucena skutečně přijeli do Říma všichni pp. biskupové naší republiky, až na dva, kteří nemohli, s J. Ex. nejdůst. metropolitou Pražským Mons. Drem Frant. Kordačem v čele. Zároveň přijel na tu slavnost vlak s mnoha poutníky z Čech a Moravy, vypravený Lurdským spolkem z Prahy.

V neděli, dne 21. dubna, udělití ráčil sv. Otec pp. biskupům, prelátům a poutníkům československým *společnou audienci ve Vatikáně*.

Zatím co poutníci a jiní krajané naši, v Římě bydlící, se shromažďovali v památném konsistorním sále a v místnostech sousedních byli do řad rozestavováni, přijal sv. Otec ve zvláštní audienci představené, Mons. Rovedu a Mons. Černého, s chovanci koleje české. Chovanci podali Jeho Svatosti krásně vázaný Památník — Numero unico —, jež vydali právě na památku založení a otevření Nepomucena. Sv. Otec ráčil jim pro tento Památník darovati svoji fotografii s věnováním, vlastní rukou psaným, tohoto znění: „Z celého srdce žehnáme novému a Nám tak milému semináři, který jsa pojmenován po svatém Janu Nepomuckém, již samým jménem označuje hotový program a dokonalý vzor pro život kněze a pro věrné plnění povinností svatého úřadu kněžského, zatím co na jeho otevření se usmívá památka vzácných událostí, totiž druhého století od prohlášení za svatého proslaveného kněze a mučeníka z Nepomuku a tisíciletí umučení sv. Václava. V otevření Nepomucena nemůžeme nespátrovati zvlášť připravenou Nám radost, mezi tolika jinými, a spolu velkolepé příslibení, jímž se zalíbilo Věčnému Knězi oblažiti Naše jubileum kněžské.“

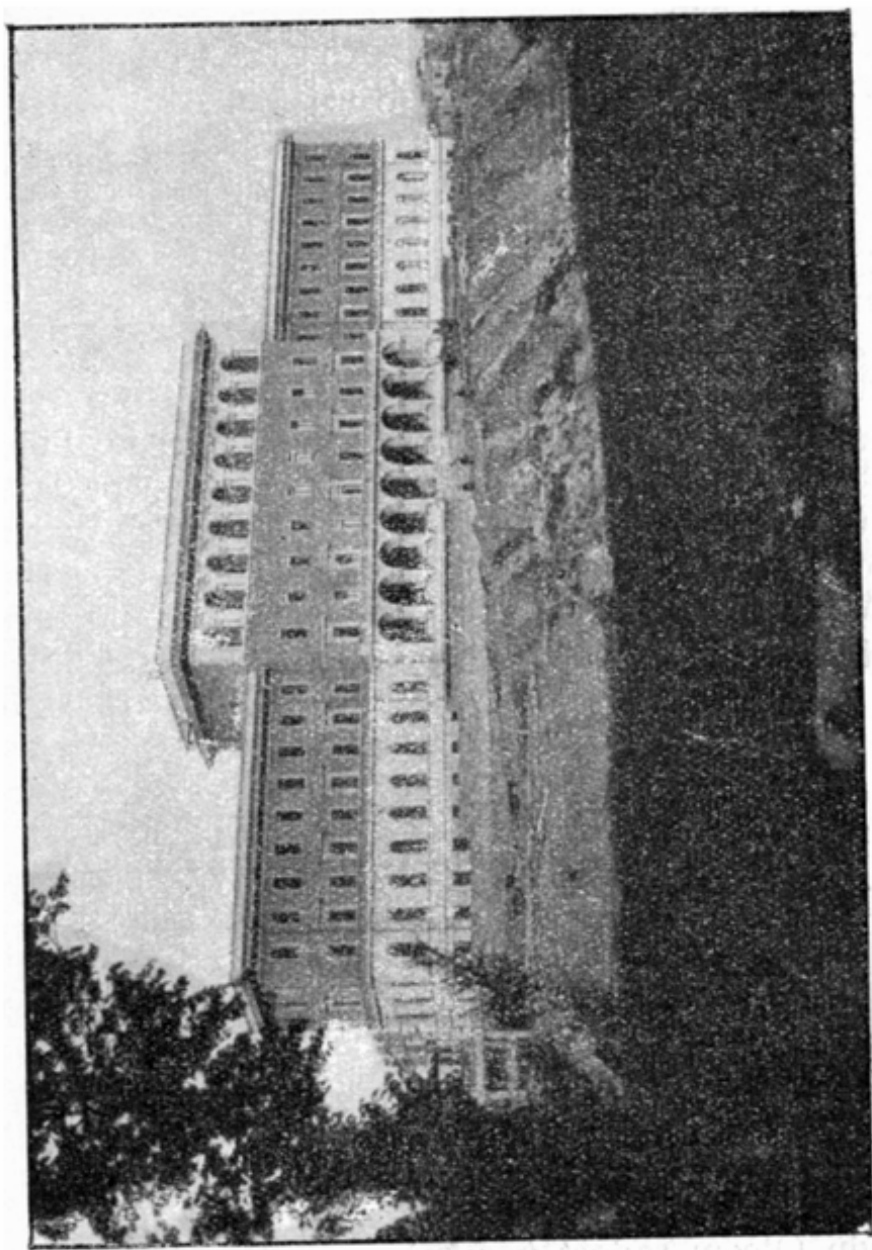
Na svátek Patrocinia sv. Josefa 1929.

Pius PP. XI.

Sv. Otec ráčil přijati chovance naše s otcovskou blahovůlí a řekl jim, že mají právo na zvláštní jeho požehnání dnes, kdy krajané jejich, vedeni svými biskupy, připutovali do Říma na zahájení a svěcení Nepomucena, pro chovance postaveného, a také zvláštního požehnání zasluhují, protože jsou hodnými dítkami a protože této posily skutečně potřebují. Mají se zajisté v novém ústavě svědomitě připravovati na svaté povolání kněžské, tak důležité pro ně, pro jejich vlast a pro církev. Sv. Otec ráčil pak z celého srdce požehnati představeným a chovancům Nepomucena.

Potom vešel sv. Otec do konsistorního sálu, kdež byl nadšeně pozdraven všemi přítomnými a obchází je řady poutníků, každému z nich podal ruku k políbení.

Když se sv. Otec vrátil a usedl na trůn, předstoupil a přednesl Jeho Svatosti jménem čsl. episkopátu

Česká kolej „Nepomucenum“ v Římě.

i poutníků v řeči latinské projev věrné oddanosti metropolita Pražský, J. Ex. Msgre Dr. Frant. Kordač. Právil, že přišli do Říma přednést Jeho Svatosti nejuctivější blahopřání ku zlatému jubileu kněžskému a spolu s ostatním katol. světem radovat se se společným Otcem při tak vzácné a slavné příležitosti, při níž dopřáno jim ve sv. Městě získat ještě milostí duchovních milostivého léta. Přišli vzdát Jeho Svatosti nejuctivější díky za vystavění Nepomucena a za památný list o sv. Václavu, jakož i blahopřát, že velkomyslným otcovským rozhodnutím Jeho Svatosti byla šťastně vyřešena otázka římská a uzavřen konkordát s královstvím italským. Na konec prosil pro všechny o sv. požehnání apoštolské.

Svatý Otec ráčil odpovědět na proslov páně arcibiskupův delší řečí, též latinskou, formou i obsahem skutečně skvostnou. Poděkovav za projevený hold, srdečně vital a zdravil přítomné věřící, jakoby poslané ode dvou velikých apoštolů slovanských, z nichž jeden odpočívá v Římě a druhý na Moravě. Tito věrověstci byli prvními články onoho zlatého řetězu, jenž po tolik století pojil a bohdá navždy spojovati bude kraje i národy Čechů a Slováků se sv. Stolicí, s církví římskokatolickou, všech církví Matkou.

V podstatném obsahu pravil sv. Otec, že blahoslavenými smějí se nazývati dítky, které vedeny svými horlivými Pastýři, biskupy a kněžími, přišly jako zbožní poutníci získat si duchovních pokladů léta milostivého na tato místa, posvěcená krví tolika mučedníků, ozářená tolikerými paprsky svaté víry; které přišly jako dobří synové a dcery ku společnému Otci, aby se s ním radovaly o zlatém jubileu kněžském a s ním radostnou účast měly na velikých událostech, pro jejichž uskutečnění zalíbilo se Prozřetelnosti a Dobrotě Boží připravit nástroje a nyní jich užítí; které přišly sdílet se svatým Otcem radost neméně než vděčnost k Bohu a také sdílet jeho naději na lepší časy.

Blahoslavenými nazývati se mohou tito poutníci, kteří přišli sem oslavit velikou a vzácnou památku jubilea sv. Václava, jakož i drahou památku dvou set let kanonisace svatého kněze, který mučeníkem se stal

za úřad kněžský a za kněžské povinnosti, Jana Nepomuckého, jehož jméno zdobiti bude jako šťastná a jistá dobrá předzvěst ten Seminář Nepomucký, jehož nynější otevření a posvěcení stane se právě slavným i památným, že tu budou přítomni biskupové a poutníci českoslovenští.

Vpravdě tedy blahoslavenými nazváni býti mají všichni přítomní, kteří připutovali sem za tak šťastných okolností a za tak slibných šťastných předzvěstí.

Sv. Otec pak připojiti ráčil vroucí přání, aby zbožná i příkladná pout z Československa přinesla všem i jednotlivcům bohaté zdroje milosti nadpřirozených, které by si všichni odtamtud odnášeli do vlasti. Kež vzpomínka na tyto požehnané chvíle, strávené ve Věčném Městě, vzpomínka na tak veliké a svaté věci, které tu uviděli a ještě uvidí, naplní srdce jejich útechou a poslouží ku většímu ještě prospěchu jejich duší! Ostatně nechť upírají pozornost na příklad svatých Patronů svých, aby posílení jejich orodováním, oněch milostí jistě dosáhli. Pastýři, biskupové a preláti, mají před sebou velkolepé příklady sv. apoštolů Cyrila a Methoděje. Kněži mají příklad na věrnosti v plnění povinností kněžských, která zářila na sv. Janu Nepomuckém, knězi a mučeníku, jehož jméno stkví se na Semináři, kde připravovati se budou na kněžství mladíci určení pro kraje československé. Dejž Bůh, aby každého z nich pronikl a k apoštolské horlivosti pobádal duch světce tak velikého!

Laikové zase nechť zamyslí a zadívají se na dobrý příklad druhého světce vašeho, Václava, který jako vznešený vladař jistě jest dobrým vůdcem mužům velikým a mocným právě v tom, že se stal chudým s chudými, pokorným s pokornými, prostým s nízkými, dobře čině všem.

S takovými pocity svolával sv. Otec, viditelně dojat, z celého ušlechtilého otcovského srdce svého, jež zrovna vložil do této řeči, žádané apoštolské požehnání na všechny a jednotlivé tam přítomné, především na duchovní pastýře, biskupy a kněze, na všechny poutníky a poutnice a to požehnání tak hojné, aby proudem se rozlilo na ně, na všechny jejich spasitelné úmysly, na jejich rodiny, při-

buzné, jim milé a známé osoby. — Zvláštní požehnání posílal sv. Otec spolkům, sdružením a pod., které mají za účel konání dobrých skutků a posvěcování duší, jako je Družina, jejíž prapor vidí před sebou. Zcela zvláštní požehnání na všechny podniky akce katolické, která nemůže býti dosti doporučována. Taktéž zvláštní požehnání těm, kdož pečují o křesťanskou výchovu dítek, které jsou tak milé Srdci Božského Mistra a tak drahé srdci jeho Náměstka. Konečně zvláštní požehnání chudým, trpícím a nemocným, kteří jako trpitelé mají zvláštní právo na posilu z požehnání Náměstka Božského Spasitele.

Potom udělil sv. Otec slavné požehnání apoštolské a pan arcibiskup v nadšení tlumočil v naší mateřštině hlavní myšlenky řeči sv. Otce.

Dlouhá a velmi zdařilá tato audience zanechala nejmohutnější dojem i nejmilejší památku v srdci všech přítomných našich poutníků.

Na sv. Vojtěcha, 23. dubna vysvětil dopoledne J. Ex. pan arcibiskup Mons. Frant. Kordač kapli a budovu Nepomucena za účasti celého čsl. episkopátu, našich vyslanců v Římě, prelátů a všech poutníků. Po mši sv., kterou sloužil v nové kapli, oslovil nadšenou řečí přítomné krajany.

Odpoledne uspořádali představení a chovanci koleje v prostorném vyzdobeném sále *slavnostní akademii*, k níž se zase shromáždili naši poutníci a již poctilo svou vzácnou přítomností devět kardinálů, vysocí církevní hodnostáři, oba naši vyslancové, zástupcové duchovních řádů a jiné vynikající osobnosti. Za vládu československou promluvil vyslanec Dr. Radimský. Slavnostním řečníkem byl J. M. pan biskup královéhradecký Msgr. Dr. Karel Kašpar. Také z této akademie odnášeli si všichni přítomní nejlepší dojem.

Nepomucenum zůstane živým pomníkem lásky papeže Pia XI. k naší drahé vlasti, trvalým pomníkem Jeho 50letého jubilea kněžského a zároveň vzácným pomníkem ve Věčném Městě letošního jubilea svatořečení Jana Nepomuckého a mučnické smrti sv. Václava. Dejž Bůh, aby bylo též Nepomucenum ústavem,

z něhož by vycházeli skutečně apoštolští kněží do diecézí naší čsl. republiky.

Diplomatická dohoda „*Modus vivendi*“; katolická akce; péče o missie vůbec a o spojení církve východní a západní zvlášť.

Zvláštní důležitostí pro naši republiku a pro poměr církve a státu v ní je *diplomatická úmluva* za pontifikátu Pia XI. dne 3. února 1928 v Římě uzavřená mezi sv. Stolicí a naší republikou „*de modo vivendi*“. Obsahuje šest článků, které se vztahují na ohraničení a dotování diecézí, na správu jmění církevního, na jurisdikci řeholních domů v republice, na jmenování biskupů a přísahu, kterou mají složit, a na změnu a úpravu zákonodárství vlastního republiky.

Sv. Stolica vyšla tou smlouvou co nejvíce naší republice vstříc, jmenovitě pokud se týče ohraničení diecézí a upravení provincií řeholních domů s příslušnou jurisdikcí, a ovšem právem očekává, že zase republika poctivě k tomu působiti bude, aby k dobru církve upraveno bylo naše zákonodárství.

Jest zajisté žádoucno, aby jasně vymezena byla kompetence státu tak, aby sobě neosoboval stát věci, které spadají výlučně do kompetence vrchnosti církevní. Církev do kompetence státu jistě nebude zasahovati. Záležitosti pak, které zasahují do kompetence církevní i státní, tak řečená *negotia mixta*, aby řešeny byly vzájemnou loyální dohodou.

Jednoduchá brožura mně nedovoluje, abych podrobněji vyličil nejhlavnější oddíly z velkolepého programu obdivuhodné činnosti papeže Pia XI. Proto poukazují jen krátce na tak řečenou *katolickou akci*. Pius XI. všemožně k tomu pracuje, aby život dle víry pronikal do všech vrstev společenských. Považuje tedy jako zvláštní pole působnosti pro všechny katolíky tak zv. akci katolickou, jejíž povaha záleží v účasti laiků na apoštolátu církve a jejíž úkolem jest řádné náboženské vzdělání jednotlivců, výchova dobrých křesťanů, kteří pravdy náboženské znají, dle nich žijí a svým slovem

i životem jiné pro tyto pravdy získávají. Katolická akce, z níž politika jest vyloučena, má zanášet ducha křesťanského všude, všude jej má uplatňovati, v rodinách i ve veřejném životě. Cílem té akce jest, aby Kristus Pán vládl jak na nebi, tak na zemi.

Poukazují dále na *pěči Pia XI. o missie mezi pohany*, rozvinovanou v několika směrech. Směrnice této akce udává sv. Otec v encyklice „*Rerum ecclesiae gestarum*“ z 28. února 1926. Ovocem této snahy byla *missionářská výstava* ve Vatikáně, neobyčejně zdařilá, která pak přenesena byla jako historický památník do paláce Lateránského. Pokud se týče podrobnějších zpráv o tom, co sv. Otec vykonal a koná pro missie a pro ústav a posv. Kongregaci de Propaganda Fide, jsem nucen odkázati na časopis pečlivě redigovaný dosud prelátem Drem Píchou, na „Dílo šíření víry“.

Také jen zběžně mohu poukázati na práci Pia XI., v pravdě důstojnou Náměstka Kristova, v níž sv. Otec spatřuje jakoby svůj životní úkol, totiž na promyšlenou *snahu po spojení církve východní s církví římsko-katolickou*.

Ku konci svého prvního okružního listu „*Ubi arcano Dei*“ r. 1922 obrací se Pius XI. k těm, kteří nejsou ještě v jeho ovčinci a prosí Boha, aby brzy byl jeden ovčinec a jeden pastýř. — V listu svém k *opatu primasu Benediktinů* rozvinuje sv. Otec plán, jak pracovati pro spojení Východu se západní církví. — S velikým zájmem sledoval sv. Otec r. 1924 *unionistický kongres na Velehradě*. Ku 300. výročí umučení sv. Josafata 12. listopadu 1923 vydal sv. Otec neobyčejně srdečnou, upřímnou láskou k východním Slovanům dýšící encykliku. — V živé paměti naší je *okružní list sv. Otce v únoru 1927 ku počtě našeho apoštola slovanského, sv. Cyrilla*, vydaný. — Připomeneme-li si ještě zájem, s jakým Pius XI. sledoval a sleduje práce neúnavného biskupa d' Herbigního o Unii, dále čilou činnost posv. kongregace orientální, vydání staroslovanského missálu našim prof. prelátem Msgr. Vajsem, vidíme, že Pius XI. se všeho chápe, všechno podporuje a ke všemu povzbuzuje, co směřuje k tomu, aby byl jeden

ovčinec a jeden pastýř, a zvláště, aby s pomocí Boží, na přímluvu Panny Marie a sv. patronů slovanských, se podařilo uvést rozkolné Slovary do lůna církve katolické.

Vyřešení otázky římské a konkordát s královstvím italským.

Historickou událostí prvního řádu je *uspořádání poměru sjednoceného království italského ke sv. Stolicí*. Jak známo, zbavena byla sv. Stolica v r. 1870 vlastního státního území a sv. Otec od té doby nemohl vyjít z Vatikánu. Bylo tehdy spácháno hrozné bezpráví na papeži a na sv. Stolicí. Poněvadž pak vznikaly z toho ustavičné konflikty a katolíci celého světa nepřestávali protestovati proti znásilnění sv. Stolicy, pokoušeli se na obou stranách státníci a právníci, aby vymyslili přijatelný způsob *rozřešení římské otázky*. A hle, Pius XI. po zralé úvaze, po vážných poradách s kardinály, hlavně ovšem s kardinálem st. sekretářem Gasparrim, a s jinými zbožnými, učenými a rozvážnými osobami a po mnohých a vroucích modlitbách, zajisté z vnuknutí Ducha sv., odhodlal se *ku smíru a ku čestné dohodě s italským královstvím*, která byla zpečetěna *konkordátem*. Byl to skutek otcovské velkomyslné lásky, který vyvolal zvláště v Itálii nadšení, jaké se vyličiti nedá a který po celém světě přijat byl s radostným uspokojením.

Provést takový skutek může jen muž velikého ducha a velikého srdce, schopný velikých činů, muž od Prozřetelnosti Boží k tomu vyvolený. Takým že skutečně jest, dokázal celou svou dosavadní činností velikého slohu sv. Otec Pius XI.

Den 11. února 1929, kdy podepsána byla v paláci Lateránském smlouva o vyrovnání Itálie se sv. Stolicí a o obnovení papežského státu, *bude slavně památným dnem v dějinách církve a Itálie a bude oslavován*.

To se ukázalo již den následující, 12. února, na který připadlo sedmé výročí korunovace Pia XI. V předešlých letech konala se ta slavnost v kapli Sixtinské. Tentokrát se řeklo už několik dní napřed, že se konati

bude u sv. Petra, protože je rok kněžského jubilea Jeho Svatosti a veliká poptávka po vstupenkách. A skutečně nebylo nikdy jindy většího návalu lidu ze všech vrstev i všech stavů do basiliky Vatikánské a na náměstí sv. Petra, jako dne 12. února, přes to, že počasí bylo nepříznivé. Každý si přál uvidět ten den papeže, provolat mu nadšené „evviva“ a stát se účasten apošt. požehnání. V basilice sloužil slavnou mši sv., u přítomnosti papeže Pia XI., kardinál Locatelli, první od něho jmenovaný kardinál. O výročí své korunovace nese papež na hlavě tiaru. Byla to tiara, kterou mu darovali katolíci Milánští. Po mši sv. udělil sv. Otec v basilice slavné apoštolské požehnání. V novinách vatikánských bylo předtím oznámeno, že papež s balkonu sv.-Petrského požehnání neudělí. Zatím však se nahromadilo na náměstí, kolem Vatikánu i nad sloupořadím náměstí sv.-Petrského tolik lidu — bylo ho jistě mnoho přes 100 tisíc —, že otcovské srdce papežovo nemohlo odolati a nevyhověti hlasitému přání věřícího lidu, aby požehnání na památku historické události smíru s Itálií udělil s balkonu sv. Petra. Nedá se prostě popsat nadšení lidu, když Pius XI. se na balkoně v průvodě hodnostářů objevil, radost, když papež žehnal a jásot, když pravici svou na poděkování za ten projev lásky a oddanosti papež lidu kynul. Viděl jsem tu scenu reprodukovánu v Římě letos v kinu a nemohl jsem se sám ubrániti mohutnému dojmu.

Takovou má přitažlivost a takovou úctu v nadšení vzbuzuje osoba sv. Otce!

Pius XI. však nejen upravil dohodou a konkordátem právní poměr mezi sv. Stolicí a královstvím italským, nýbrž On se i s obdivuhodnou energií, otevřenou statečností, právě apoštolskou, postavil proti pokusu libovolného výkladu smluvených závazků a proti jejich porušování. Nepřipustil, aby nepovolaná moc laická libovolně vykládala smysl zákona Božího a přirozeného. I zde ukázal sv. Otec bystrost Ducha zcela mimořádnou, pohotovost a statečnost papeže důstojnou v hájení práv Božích i církevních, bez ohledu na osoby lidské, obhajuje věc a zásadu, osoby však se nedotýkáje.

Mimořádné milostivé léto a 50leté kněžské jubileum.

A tento Duchem sv. osvícený a Duchem sv. vedený papež, důstojný nástupce sv. Petra, starostlivý Otec křesťanské rodiny po celém světě rozšířené, který za dobu poměrně krátkou, něco přes sedm roků, tak veliké věci již vykonal a ještě podniká, slaviti bude dne 20. prosince tohoto roku *své 50 leté jubileum kněžské*. — Ohlásil je konstitucí apoštolskou ze dne 6. ledna t. r., kterou oznamuje světu katolickému *mimořádné milostivé léto na celý rok 1929*, aby zdůraznil význam svátosti svěcení kněžstva a důležitost úřadu kněžského a aby při tom poskytl příležitost svým dítkám, které s ním Pánu Bohu budou děkovati, s ním se radovati a společnými modlitbami jemu a celé Církvi pomoc i posilu vyprošovati budou, získati ještě zvláštní duchovní dary a milosti. — Sv. Otec výslovně podotýká ve zmíněném listu apoštolském, že mimořádné milostivé léto oznámil a duchovní poklady Církve věřícím otevřel s tím úmyslem, aby si z nich načerpali živou víru, jakož i milost a sílu na upravení mravního života podle příkázání sv. evangelia, aby byli povzbuzeni ku horlivější modlitbě a aby pozvedli mysl, po zemských věcech toužící, ku věcem lepším, duchovním, nebeským. Vzpomínka na den, kdy On svěcením přijal moc kněžskou, nechť zvlášť povzbudí ty, kteří touže mocí ozdobeni jsou, aby se vynasnažovali život svůj celý ctnostmi a svatostí přizpůsobiti tak vysoké důstojnosti.

Padesátileté jubileum každého kněze a obzvlášť kněze vzorného bývá pokaždé pro věřící, mezi nimiž působil, radostným svátkem celé osady. Což teprve kněžské 50leté jubileum papeže, který je na vrcholu kněžské důstojnosti a pravomoci, který je prvním a nejvyšším rozdavatelem tajemství Božích pro celou církev, který jest Náměstkem Krista Pána na zemi; což teprv zlaté jubileum kněžské Jeho Svatosti papeže Pia XI., který zasvětil a obětuje své kněžství a velekněžství konání dobra velkolepými skutky ku blahu lidstva, aby *pokoj Kristův se uhostil ve království Kristově!*

Snad není ani třeba, když jsem jen v hrubých rysech nakreslil život a působení muže tak vzácných vlastností a ctností, muže Prozřetelnosti Boží, povýšeného na stolec sv. Petra, Jeho Svatosti Pia XI., ještě zvlášť vybízeti spolubratry kněze a ostatní věřící v naši milé vlasti, aby důstojně oslavili 50 leté jubileum kněžské svatého Otce, velikého papeže, aby Jeho Svatosti v tomto milostivém létě projevovali hold úcty, oddanosti a vděčné synovské lásky a aby čerpali z jeho vznešeného příkladu silu a horlivost ku svědomitému plnění stavovských a křesťanských povinností. — Tomuto vznešenému Jubilárovi, Knězi nejvyššímu zasvětime tedy v jubilejním roce své modlitby, práce svého povolání, svá utrpení a kříže. Z lásky k němu obětujeme také něco na dobré účely, hlavně církevní. Ukládá nám to naše svědomí, vybízejí nás k tomu city upřímné oddanosti a dětinné lásky, které vyjadřujeme vroucím přáním, modlitbou nábožnou: Hospodin zachovejž Pia XI., obživíž ho, blahoslavena učiň ho na zemi a nevydávej ho v ruce nepřátel jeho!

Svatý Václav.

List sv. Otce Pia XI.

k arcibiskupům a biskupům českoslov. republiky
o sv. Václavu.

CTIHODNÝM BRATŘÍM ARCIBISKUPŮM A BISKUPŮM
ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

PIUS XI. papež.

CTIHODNÍ BRATŘÍ,
POZDRAVENÍ A APOŠTOLSKÉ POŽEHNÁNÍ!

Je zřejmo, že se sluší na lásku a péči společného otce, aby měl účastenství ve všem, co radostného nebo žalostného se přihází dítkám jeho, podle oněch slov apoštolských „*radovati se s radujícími a plakati s pláčícími*“. Ačkoli pak jsme ve své upřímné péči o prospěch a spásu lidu vašeho nikdy nepřestávali býti vás pamětlivi ve všech věcech vašich příznivých i protivných, nyní však máme zvláštní a vynikající příčinu, abychom se s vámi a veškerým lidem vašim mnohem srdečněji radovali. Chystáme se totiž slaviti posvátnou památku onoho dne, kdy před tisíci lety sv. Václav, přelavný kníže země české a váš mocný patron, padl jako mučedník zločinou rukou bratrovou ve Staré Boleslavi, městě ode dávna proslulém, nyní pak mnohem slavnějším úctou divotvorné Panny Matky Boží a mučednictvím sv. Václava. Přejeme si rozmnožiti lesk a veselí těchto

slavnosti tímto naším listem a především chválu vzdáti vašemu výbornému odhodlání, kterým jste se usnesli slaviti tak velkolepě památku muže, jenž byl tak velikým utvrzením a takovou ozdobou jak vašeho národa, tak také náboženství katolického.

Václav, byv od rodičů svých odevzdán bábě své Ludmile, ženě to upřímně zbožné, aby byl náležitě vychován a dobře vyučen ve všech přikázáních svaté víry, počal se od samého dětství zastkvívati křesťanskými ctnostmi. Poslán jest potom na Budeč, nedaleko Prahy, kde „*byl kostel posvěcený ke cti knížete apoštolského sv. Petra*“¹⁾ aby se tam vzdělal také v jazyce latinském. Když otec jeho zemřel a on brzy potom, ačkoli sotva vyšlý z let jinošských, byl zvolen knížetem českým, od samého začátku panování svého prohlásil, „*že si žádá jedinému Bohu upřímným srdcem sloužiti*“.²⁾ Se statečnou tudíž myslí uvedl řád ve správu veřejných věcí, učinil konec nesvárům, obnovil spravedlnost. Dbaje ze vši myslí své o blaho své země, bránil ji před nepřítelem a přičiňoval se o její sjednocení a prospěch; ale jsa knížetem povahy velice mírné a vždy „*se snaže zjednávatí pokoj*“³⁾, hleděl všeho toho dosahovati „*spíše bez veliké jiných lidí záhuby, bez mnohého prolévání krve nevinných*“⁴⁾, cestami totiž a způsoby pokojnými. Takto tedy liš svůj „*spíše dobrotou nežli rozkazováním spravoval*“.⁵⁾ Počínaje pak si veřejně jako kníže, v soukromí však téměř jako mnich, nosil pod skvostným šatem roucho žiněné a „*s veškerou snahou zachovával po celý život neporušené panictví*“.⁶⁾ A co máme říci o jeho veliké úctě k nejsvětější svátosti, když mu již jako hošíkovi „*nebylo nic milejší než obcovati svatým tajemstvím a přisluhovati kněžím při mešní oběti*“),

1) Christannus de Scala, Vita S. Wenceslai, c. 1. n. 1.

2) Tamtéž, c. 1. n. 8.

3) Tamtéž, c. 1. n. 9.

4) Ioannes Olomucensis, Passio, transl. miracula S. Wenceslai, l. 5.

5) Breviar. Rom.

6) Tamtéž.

7) B. Balbinus, Epitome hist. rerum Bohem., l. 1. c. 4.

a když jsa již knížetem, „*vlastní prací a svýma rukama schystával chléb a víno k oběti mše svaté*“¹⁾).

Přistupuje k tomu, že všeobecně se na výsost velebí jeho dobročinnost a štědrost. „*Byltě velmi útrpný ke všem potřebujícím pomoci, jsa útěchou nešťastných, radostí chudých, otcem sirotků, obráncem vdov, osvoboditelem zajatců a laskavým těšitelem všech zarmoucených.*“²⁾ Komu však by nebylo zřejmo, že všechny tyto vynikající ctnosti plynuly z jednoho a téhož pramene, v nezdolné totiž a činné víry? Tuto katolickou viru náš světec netoliko pevně zachovával a veřejně a statečně vyznával, nýbrž ji také mužně hájil a pilně šířil. Proto jakmile se ujal vlády, obrátil všechnu svoji péči a všechny myšlenky své k tomu, aby napravil škody, jež náboženství utrpělo; povolav tedy nazpět vyhnané kněze, opět uvedl do opuštěných chrámů služby boží, vypálené opravil a vystavil nové, mezi nimiž také kostel na hradě pražském, posvěcený sv. Vítu mučedníkovi a později povýšený na katedrálu a chrám metropolitní, který, jsa nyní dostavěn a opraven, právě v tomto jubilejním roce opět bude slavnostně otevřen službám božím. Co pak se týče křesťanských mravů, velice o to pečoval, aby všude kvetly, lidi však „*chtící se uchylovati od pravé nauky nebo cesty*“³⁾ přes všecku svou dobrotu přísně trestal. Ale právě to bylo zlým lidem podnětem k zášti a nenávisti proti němu; kterýmž sám bratr jeho Boleslav dopřáváje sluchu, bratra svého, pozvav jej ve výroční den památky svatých Kosmy a Damiána na hody do Staré Boleslavi, kde byl kostel na jejich jméno Bohu posvěcený, potom u dveří chrámových se modlíciho, přibrav si účastníky a pomocníky děsného zločinu, zavraždil, an sám svatý kníže, jižjiž umíraje, stejně se zaskvěl i myslí statečnou i podivuhodnou k bratrovrahovi láskou.

Rádi připomínáme všechny tyto výborné skutky vašeho svatého patrona, nikoliv arci proto, abychom vás

¹⁾ Carolus IV., S. Wenceslai vita, n. 3.

²⁾ Brev. archid. Pragensis; Lect. infra Oct. S. Wenceslai.

³⁾ Christannus, c. 2. n. 17.

poučovali o věcech vám dobře známých, nýbrž aby jasněji bylo zjevno, jak velikým právem jej tak horlivě uctíváte a jak velmi si nepřemožený Mučedník zasloužil ty vznešené chvály, jimiž jej všichni věřící po všechny časy velebili. Je vám zajisté známo, jaká a jak velká byla sláva tohoto knížete mučedníka, jakmile duše jeho odešla do království nebeského, netoliko v Staré Bole-slavi, oslavené jeho svatou krví, a v Praze, kam bylo jeho posvátné tělo po třech letech na rozkaz samého bratra Boleslava přeneseno, nýbrž také v jiných zemích za hranicemi vaší vlasti. Neboť odevšad se dožadovali ostatků služebníka božího a na mnoha místech byly stavěny kostely ke cti jeho. A abychom pomlčeli o jiném, také v Římě netoliko mu byl v basilice sv. Petra již od 14. století zasvěcen oltář, který pak, když stará basilika je zbořena, byl nahrazen jiným mramorovým, „*zatím co téměř žádný jiný svatý král nemá v té basilice oltář*“, nýbrž také svátek sv. Václava se zde každého roku slavíval u přítomnosti všech kardinálů.¹⁾ K rozšíření této úcty k sv. knížeti jistě nemálo přispěly hojné zázraky a rozmanitá dobrodiní, které zaznamenali ti, kteří psali o českých dějinách. Jméno Václavovo, jež již v X. stol. římský papež Jan XIII. nazval *svatým*, bylo zapsáno v sakramentáři (mešní knize) téže doby a v rozličných breviářích, psaných jazykem staroslovanským; od století pak XII. vyskytá se také v breviářích latinských a na mnoha místech slavil se svátek jeho. Svátek ten konečně předchůdce náš blahé paměti Kliment X. roku 1670 rozšířil na celou církev a Benedikt XIII. povýšil jej roku 1739 na svátek vyššího stupně.

Jestliže však úcta ke knížeti mučedníkovi se tolik rozšiřovala, není s podivem, jestliže národ váš vždycky k němu choval jakousi zvláštní zbožnost a lásku; a opravdu lze říci, že nikdy u vás nebylo člověka, jehož památka by tkvěla tak hluboko v myslích českého lidu a kterého byste tak velice ctili jako svatého Václava. Neboť komu není známo, že hrob jeho vždycky požíval zvláštního práva útočištného a jeho posvátný obraz že

¹⁾ B. Balbinus, *Miscellanea hist. regni Bohemiae*, I. 4. p. 1.

býval ve všech rodinách uctíván, jednak zbožně kladen na peníze, veřejné pečeti a prapory? Jeho kopí bývalo noseno do bitev; úderem meče jeho se udělovalo důstojenství a jméno rytířské; nesčíslní konečně spisovatelé a tisíceré všelikého umění výtvoři jej o závod oslavují. Svatý Václav byl vždycky od vás všech pokládán za obzvláštní vzor a za patrona nad jiné mocného; proto také jest u vás v obyčeji, že se k němu důvěrně utíkáte ve všeliké tísní, ve válkách, v protivenstvích, vzývajíce jej prastarou onou písní, by „*nedal zahynouti vám ni vašim budoucím.*“ Ba všecky vaše věci byly považovány za tak těsně spojené s osobou a úctou sv. Václava, že cokoli vám bylo zvláště drahé a blízké, nazývali jste to *dědictvím sv. Václava*: především zděděnou víru, svůj jazyk, způsob vzdělaného života, královskou korunu a veškerou zemi svou: a správně ho jmenujete *dědicem* (nebo držitelem) této své země, jakoby totiž přesvatý ten kníže, požívaje již věčné blaženosti, netoliko svou mocnou záštitou vás chránil, nýbrž stále ještě vpravdě byl pánem vaší vlasti, které kdysi prokázal tolik dobrodiní. Byltě zajisté sv. Václav netoliko obhájcem katolické víry, nýbrž také otcem země české, kterou jednak uvedl do kolejí vzdělanějšího života, jednak také od nepřátel uchránil a k jednotě a k zdárnému prospívání přivedl. Z toho následuje, že kníže mučedník požívá u vás také občanské úcty, a právem také ti občané, kteří se nepřiznávají k náboženství katolickému, se účastní těchto letošních jeho oslav.

Ale všecka sláva Václavova se zakládá na jeho svatém životě: neboť toliko pro takový život, a nikoli z politických příčin, jak někteří neprávem prohlašují, byl zabit. Nikdo zajisté, kdo je s dějinami dobře obeznámen, nemůže pochybovati, že zločinní lidé právě proto zahubili tak výborného muže, že krutě nenáviděli jeho svatý život, kterýž, jakožto *klášterní*, jak říkali, měli za nehodný knížete; a také proto, že těžce nesli znamenité ctnosti svatého knížete, zvláště jeho lásku k bližnímu, jeho čistotu a mírnost; a to tím více, že jeho horlivost v šíření víry Kristovy a přísnost ve vymycování neřestí podnítily zášti lidí, kteří, zatvrzele lnouce ke zděděné

pověře, nechtěli se zřici špatných obyčejů, jež pohanství dovolovalo. Byl tedy Václav ve vší pravdě mučedníkem a svědkem božím, svědkem totiž křesťanské víry, který „*skutkem ukázal, že pohrdá všemi věcmi přítomnými, aby došel statků budoucích a neviditelných.*“¹⁾)

Václava jakožto svatého mučedníka božího ctíli spolu s celou církví nejslavnější lidé vašeho národa, mezi nimi sv. Vojtěch, biskup pražský a potom v zemi pruské mučedník, který netoliko „*původ svůj z téhož kořene odvozoval*“²⁾), nýbrž také byl sv. Václava obzvláštní ctitel; blahoslavená Anežka, která prve než učinila řeholní sliby, každého dne v Praze uctívala mučednickovy ostatky; slavný král váš Karel, jakožto císař toho jména Čtvrtý, který „*maje zvláštní zbožnost k sv. Václavu, přednímu svému ochránci a pomocníku*“³⁾), jeho kapli vyzdobil vzácnými kameny, hrob jeho zvelebil, hlavu jeho do zlata uzavřel a život tohoto svého na trůně předchůdce sepsal; Arnošt z Pardubic, první arcibiskup na stolci pražském, z jehož podnětu byla kapli sv. mučedníka darována nová, nad míru skvostná koruna; a konečně sv. Jan Nepomucký, nepřemožený kněžské povinnosti mučedník, o němž se vypravuje, že před svou překrutnou smrtí putoval do Staré Boleslavi.

Ačkoli tedy všichni občané vaší republiky, buďtež si jakéhokoli náboženství nebo původu, právem nyní oslavují památku tak slovutného knížete jakožto bohatýra vlasti vaší a původce tolikerých dobrodiní, přece zvláště na katolíky z kteréhokoli národa se sluší slaviti tuto vzpomínku, protože světec tento je především mučedníkem církve katolické, matky to všech národů. Aby však tyto pamětní oslavy neuplynuly bez užitku, s důvěrou očekáváme, že všichni lidé dobré vůle spojenými silami se přičiní, aby se víra ve vašich krajích rozmnožila, křesťanské mravy hojněji rozkvetly, a s rozmnožením víry celé náboženství na přimluvu a pod ochranou sv. Václava nabylo nových sil.

1) S. Th. 2a 2ae, q. 124, art. 4.

2) Christannus, Vita S. Wenceslai, Praefatio.

3) Beneš Krabice, Chronicon, ad. ann. 1358.

A radujeme se, že ten stav katolického náboženství u vás, který jak toho před nemnoha lety želel předchůdce náš Benedikt XV. v listě k arcibiskupovi pražskému ze dne 3. ledna roku 1920, se začínal vážně horšiti, nyní denně víc a více se zlepšuje. Není nás zajisté tajno, že jest mezi vaším klérem mnoho mužů, kteří horlivě pracují na vinici Páně a že bylo ve vašich krajích pořádáno několik eucharistických kongresů za velikého účastenství duchovenstva i věřících. Dobře také víme, že duchovní cvičení podle způsobu sv. Ignáce hojně se konají ku prospěchu všech lidí jakéhokoli postavení, jakož i to, že nemálo mužů, plných apoštolské horlivosti, se úsilovně přičiňuje, aby se ve velkých městech jednak stavěly nové chrámy, a jednak bylo činěno všecko, čeho spása duší v těchto přítomných dobách tak nutně vyhledává. K takovému vzrůstu katolického náboženství zajisté nemálo napomáhají jak ti šateční muži, kteří hájí svatých práv církve katolické v životě veřejném, tak také přátelské styky Československé republiky s Apoštolskou Stolicí. Je tudíž zřejmo, že sv. Václav neopustil své *dědictví*, aniž vám dal zahynouti.

Ačkoli tedy máme zač Bohu náležitě děkovati, přece sami dobře víte, že ještě mnohého je zapotřebí, aby náboženství katolické bylo u vás navraceno k bývalému lesku. Spolu s námi zajisté želíte skrovného počtu dělníků na vinici Páně, obzvláště tohoto času, kdy je nezbytně zapotřebí hojných kněží, nadšených evangelickým duchem a dokonale opatřených všemi posvátnými vědomostmi. Vším způsobem tedy sluší se přičiňovati, aby hodní jinoši vstupovali na dráhu kněžského povolání, čehož by ovšem marně bylo očekávati, kdyby se jak v rodinách tak ve veřejných školách nedostávalo naprosto správné křesťanské výchovy. Nepřestávejte tudíž, Ctihodní Bratři, katolickým rodičům důtklivě připomínati jednak přísnou jejich povinnost, aby své dítky zbožně vychovávali, jednak přirozené právo jejich buď svobodně zřizovati katolické školy, nebo vší silou se domáhati, aby také na veřejných školách víra katolické mládeže nebyla uváděna v nebezpečí, nýbrž naopak její duše byla po křesťansku

vzdělávána. S podivem se mimo to pozoruje, jak velmi jinochy ke kněžskému povolání přitahuje časté přijímání chleba andělského; buďtež proto snažně šířena taková sdružení, která, jako mariánské družiny, pěstují časté přistupování ke stolu Páně; a stejně budiž dbáno, aby co nejvíce jinochů se přidružovalo k těm, kteří se nazývají *rytíři sv. Václava* a slibují, že následující šlépějí svého sv. patrona, budou často chodívati k sv. přijímání. Mnoho však záleží na tom, aby jinoši, povolání k úřadu kněžskému, byli náležitě vychováváni v seminářích, přičemž je svědomitě dbáti nařízení a pravidel, jež o té věci vhodně vydala Posvátná kongregace pro katolické semináře a university. Po této stránce znova všem lidem dobré vůle doporučíme *Collegium Nepomucenum*, které jsme rozkázali uvésti v Říně v život a jehož nová budova bude s pomocí boží posvěcena v těchto dnech nejbližších; a také jim připomínáme, jak velmi kdysi k zvelebení náboženství přispěl onen seminář sv. Václava, který r. 1559 v Praze založilo Tovaryšstvo Ježíšovo. Za všelikou však pomoc, kterou jste již k prospěšnému uvedení té věci ve skutek přispěli, nejprve vy a pak také vláda vaše a kněžstvo i lid, vzdáváme upřímné díky a zároveň vroucně prosíme Boha, aby jednotlivým dárcům oplatil obzvláštní svých milostí hojností.

Kněžstvo takto počtem i ctností vzrostlé netoliko se bude snažiti, aby pěstovalo a utvrzovalo víru u vás, nýbrž také v apoštolském zanícení a krácejíc ve šlépějích svatých Metoděje a Vojtěcha, bude se všelikým způsobem přičiňovati, aby se rozkolní Slované sousedních krajů navrátili, jakož srdečně žádoucno jest, k jednotě matky Církve. Víme pak, že po této stránce již mnoho a pilně jste pracovali jednak skrze vhodné sjezdy, jednak skrze sdružení nazvané *Apoštolát svatých Cyrila a Metoděje*, jednak konečně skrze Velehradský ústav sv. Cyrila a Metoděje a nitranský seminář pro výchovu misionářů. Nepřestávejte tedy horlivě pracovati o tak spasitelném díle. Aby však se šťastně dařilo, jest potřeba, aby náboženství katolické u vás tak kvetlo, aby rozkolní křesťané také u vás spatřovali a rozpoznávali

ony naprosto spolehlivé známky, které ukazují pravou církev Kristovu: podivuhodnou totiž jednotu, horlivost v šíření víry katolické po celém světě, vynikající svatost a co nejtěsnější spojení s Apoštolskou Stolicí.

Ze všeho, co řečeno, lze předvídati, že letošní slavnosti na památku sv. Václava přinesou hojný užitek, budou-li se vaši krajané snažiti, aby následovali jasných příkladů svého svatého patrona. Jsouť zajisté příklady ty takové povahy, že se hodí všem lidem a každému podle jeho postavení, takže jich může jedenkaždý užitečně následovati. Ti tedy, kterým je svěřena správa veřejných věcí, nechať se učí od spravedlivého knížete konati spravedlnost mírně i statečně, a buďtež přesvědčeni, že náboženství katolické netoliko se nikterak neprotiví obecnému prospěchu, nýbrž že naopak sama společnost lidská, opírajíc se o jeho zásady, prospívá a rozkvétá. Učtež se občané od dobročinného knížete pravé lásce k vlasti, a odložice všelike nesváry, jednomyslně se přičiňujtež o společné dobré. A když byl sv. Václav od báby své Lidmily tak zbožně vychován, uznejtež rodiče a všichni vychovatelé, jak velikou moc má křesťanská výchova, aby byla mládež zdárně uváděna na cestu spasení. Jej konečně i kněží ve vroucím uctívání Nejsvětější svátosti, i jinoši a dívky v zachovávaní čistoty, i bohatí v podporování ubohých kteréhokoli druhu postavtež sobě před oči jako příklad, jehož by následovali. Všichni konečně, krotice rozličné chťice lidské a bolesti s křesťanskou trpělivostí snášejíce i Stolicí Apoštolskou věrnou láskou milující, kéž zbožně a ochotně kráčeji ve šlépějích toho, jenž neváhal prolíti krev svou pro Krista a nejedním dokladem dosvědčí svou zbožnou oddanost Stolicí sv. Petra.

A kéž vaše vlast, jako jedna veliká rodina, stkví se a sílí jednou a touž vírou sv. Václava! Tak zajisté, na přimluvu a pod ochranou jeho, svorným přičiněním obojí moci, náboženské totiž i občanské, šťastně dojde bývalé slávy a bývalého rozkvětu.

Zatím nebeských darů předzvěstí a otcovské naší náklonnosti svědectvím budiž apoštolské požehnání,

které vám, ctihodní bratři, a jednotlivým stádům jednomukaždému z vás svěřeným, z plného srdce udělujeme.

Dáno v Římě u sv. Petra, 4. dne měsíce března roku 1929, v osmém roce Našeho Pontifikátu.

PIUS papež XI.

STANOVY

BRATRSTVA

SV MICHALA ARCHANDĚLA

V ČECHÁCH

Stanovy tyto byly schváleny výnosem Zemské politické správy v Praze ze dne 4. prosince 1926. č. 427821 ai 1926. 2 A. 3894/2 ai 26. Schválení církevní: Nejdůst. Ordinariátu v Praze ze dne 1. února 1928 č. 1208, nejdůst. Ordinariátu v Hradci Králové ze dne 5. února 1928 č. 1343, nejdůst. Ordinariátu v Č. Budějovicích ze dne 9. února 1928 č. 1217 a nejdůst. Ordinariátu v Litoměřicích 30. dubna 1928 č. 2935.

§ 1.

Bratrstvo sv. Michala archanděla jest duchovní společenstvo pod zvláštní ochranou nejblahoslavenější Panny Marie, schválené Jeho Svatostí papežem Piem IX., kterýž mu propůjčil hojné odpustky.

§ 2. Účel bratrstva.

Účelem bratrstva jest pěstovati a rozšiřovati církevní smýšlení katolické a osvědčovati je skutky křesťanské lásky a obětovnosti, zvláště pak duchovní i hmotnou podporou apoštolské stolice (svatopetrský halěr).

§ 3. Prostředky.

Prostředky, jichž bratrstvo k dosažení svého cíle užívá, jsou tyto:

1. Přednášky, manifestační náboženské schůze v Praze i mimo ni, církevní slavnosti a náboženské pobožnosti, duchovní koncerty a představení.

2. Členské příspěvky, dary, odkazy a zisk z podniků bratrstva.

3. Zřizuje výbory diecéšní a farní odbory, aby ústřední výbor podporovaly a v jeho intencích spolupůsobily.

4. Vydává spisy, jež by účelu bratrstva sloužily.

§ 4. Členové.

K výslovnému přání sv. Stolicе skládá se bratrstvo většinou z osob stavu světského, které se starají za spolupůsobení duchovenstva pod vrchní správou nejdůst. arcipastýře, pana diecéšního biskupa, aby se dosáhlo účelu bratrstva. Členem bratrstva může se státi každý katolický křesťan bez rozdílu stáří a pohlaví. Členem se stává, kdo k návrhu skutečného člena byl od výboru přijat, do seznamu členů zanesen a následujícím povinností vyhověl.

§ 5. Povinnosti členů.

Členové se zavazují:

1. K horlivé modlitbě.

2. K občasnému příspěvku na účely bratrstva. Nejmenší měsíční příspěvek obnáší 2 haléře, (nejmenší roční příspěvek 24 hal.), komu však Bůh více požehnal, vybízí se k většímu příspěvku, který se může podle libosti splatiti buď pravidelně, nebo za delší období najednou. Také milodary a odkazy přijímají se s vděčností.

§ 6. Duchovní milosti.

Duchovní milosti, jež Svatý Otec (zvláštním brevem) bratrstvu propůjčuje a jichž se stávají všichni členové účastnými, jsou :

1. Plnomocné odpustky v den zápisu těm, kdož přijali svátost pokání a svátost oltářní.

2. Plnomocné odpustky ve svátek neposkvrněného početí nejbl. Panny Marie, přední ochránitelkyně bratrstva.

3. Plnomocné odpustky v den sv. Michala archanděla.

3. Plnomocné odpustky jednou v měsíci.

4. Odpustky 100 dní těm, kdož pomodlí se denně „Otče náš“ a „Zdrávas Maria“ a mimo ty vyznání víry, aby vyprosili pomoci Boží pro stísněnou církev a sv. Otce; k modlitbám těmto zavazuje se každý člen; ale nehřeší, kdo by je opomenul.

6. Odpustky 100 dní tomu, kdo vykoná zvláštní dobrý skutek na prospěch bratrstva.

Všecky tyto odpustky lze přivlastniti také duším v očistci.

§ 7. Sídlo bratrstva.

Sídlem bratrstva sv. Michala v Čechách jest Praha, kde se ustaví ústřední výbor.

§ 8. Ústřední výbor.

Členové ústředního výboru byli poprvé jmenováni nejdůstojnějším panem arcibiskupem Pražským. Výbor doplňuje se kooptací, kooptované členy potvrzuje nejdůst. arcipastýř. Členů ústředního výboru jest 15. Ústřední výbor Pražský jest zároveň diecésním výborem pro arcidiecési Pražskou. Předsedové nebo náměstkové výborů diecésních (§ 10.) mají právo zasedati a hlasovati v ústředním výboru. Ústřední výbor usnáší se právoplatně prostou většinou hlasů, je-li přítomno aspoň 8 členů výboru; přijímá milodary a příspěvky, které mu byly zaslány buď přímo nebo prostřednictvím diecésních výborů, vede o nich řádné účty, odesílá je na určené místo a udržuje spojení s výbory diecésními.

Valná hromada usnáší se právoplatně, je-li přítomna $\frac{1}{3}$ členů. Nesejde-li se tento počet členů, koná se valná hromada o $\frac{1}{2}$ hodiny později za jakéhokoli počtu členů a usnáší se prostou většinou hlasů.

Spolkové vyhlášky uveřejňují se v časopisech „Čech“ a „Lidové Listy“ ve spolkových zprávách.

§ 9. Předseda.

Ústřední výbor volí ze svých členů předsedu, náměstka, pokladníka, účetního a jednatele. Předsedu a jeho náměstka potvrzuje nejdůst. pan arcibiskup Pražský. Předseda neb jeho náměstek zastupuje bratrstvo ve věcech úředních a spolkových, řídí výborové i veřejné schůze (na nichž se nerokuje) a podpisuje společně s jednatelem všechna úřední podání.

§ 10. Výbor diecéšní.

V každé diecési v Čechách utvoří se zvláštní výbor, nejméně o pěti členech. Tento výbor má své sídlo v sídelním městě příslušného nejdůst. biskupa. Sestavuje a doplňuje se tak jako ústřední výbor a volí ze sebe předsedu, jeho náměstka, pokladního a jednatele. Předsedu a jeho náměstka potvrzuje příslušný nejdůstojnější biskup. Všecka usnesení dějí se prostou většinou, při stejném počtu hlasů rozhoduje hlas předsedy, kterýž hlasuje jinak pouze při volbách. Předseda nebo jeho náměstek zastupuje diecéšní bratrstvo na veřejnosti, má právo zasedati v ústředním výboru, jemuž podávají ročně zprávu a odvádějí sebrané milodary, a podpisuje s jednatelem všechny listiny. Diecéšní výbor podává ročně zprávu ve schůzi členstva, a jest oprávněn

konati v diecési všechny podniky, které slouží účelu bratrstva.

§ 11. Úkol výborů diecésních.

Úkolem diecésních výborů jest:

1. Starati se o rozšíření bratrstva ve všech katolických farnostech diecése.

2. Klásti účet z milodarů jemu dodaných a zasílati je prostřednictvím ústředního výboru na určené místo.

3. Udržovati vzájemné spojení s ústředním výborem bratrstva a podávati mu vždy po roce zprávu o sebraných milodarech a o stavu bratrstva v diecési.

4. Býti prostředníkem mezi ústředním výborem a odbory farními.

§ 12. Farní odbor.

Farní odbory, v jichž čele stojí důvěrník, obyčejně farář, jsou přičleněny ústřednímu výboru diecésnímu a pečují o mravní a finanční rozkvět bratrstva ve farnostech.

§ 13. Narovnání sporů.

Kdyby vznikl spor mezi členy ve věcech bratrstva — čehož sotva jest se obávati — rozhoduje ve farních osadách příslušný odbor

farní. Odvolati se možno jest k výboru diecésnímu, jenž rozhoduje způsobem konečně platným. Při sporech ve výboru diecésním neb ústředním zvolí sobě každá strana smírčího soudce, kteří si zvolí starostu smírčího soudu. Kdyby se o něm nemohli dohodnouti, zvolí starostu smírčího soudu výbor sám. Z výroku smírčího soudu není odvolání.

§ 14. Vystoupení z bratrstva.

Vystoupiti z bratrstva jest každého času volno. Oznámí se starostovi příslušného výboru. Člen, který déle než rok neplnil svých povinností, vymaže se ze seznamu členů, ale může opět kdykoli přistoupiti.

§ 15. Zrušení bratrstva neb jednotlivých výborů.

Zrušiti bratrstvo přináleží nejdůstojnějšímu arcibiskupu Pražskému. Zrušení jednotlivých výborů nastane, pokud bratrstvo jako celek trvá, jen vyměněním neb vystoupením všech členů, ježto i při nepatrném počtu členů jest možno očekávati, že se obnoví a rozšíří. Kdyby byl zrušen farní odbor, odvede veškeren majetek výboru diecésnímu, výbor diecésní výboru ústřednímu a tento prostřednictvím nejdůstojnějšího pana arcibiskupa Pražského sv. Otci.

